

KINOBALON – MOL GENERACIJE

**Poročilo ob desetletnici izvajanja programa filmske vzgoje
v Mestni občini Ljubljana, 2009–2019**

Kinodvor, maj 2019

Kazalo

Zasnova programa Kinobalon – MOL generacije	2
O poteku evalvacije	5
Udeležba v programu 2009–2018	6
Vključevanje filmske vzgoje v delo na šoli in v vrtcu	8
Razlogi za vključitev v program Kinobalon – MOL generacije	8
Vzgojno-izobraževalni cilji	8
Pomembnost vključevanja filmske vzgoje v šolsko delo	10
Ogled filma	11
Kaj gledajo posamezne starostne skupine?	11
Prepoznavanje elementov kakovosti filma med strokovnimi delavci	17
Pogovori ob filmih v dvorani	19
Gradiva in knjižice	22
Delavnice in druge dodatne dejavnosti izven kina	25
Dejavnosti, ki jih izvajajo učitelji in vzgojitelji sami	31
Priprava na ogled filma	32
Pogovori po filmu v razredu ali vrtcu	32
Medpredmetne povezave in druge dejavnosti	33
Perspektive programa Kinobalon – MOL generacije	35
Pomembnost različnih elementov filmske vzgoje	35
Brezplačnost kot dejavnik odločitve za vključitev v program	36
Še nekaj misli o programu	38
Zaključek	39

Kolofon | **Kinobalon – MOL generacije, Poročilo ob desetletnici izvajanja programa filmske vzgoje v Mestni občini Ljubljana, 2009-2019** • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, zanj: Metka Dariš • Uredila in pripravila: Barbara Kelbl, Kinodvorov šolski program • Sodelavec pri oblikovanju vprašalnika in analizi podatkov: Žan Lep • Filmska vzgoja in mlada občinstva, vodja programa: Petra Slatinšek • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Fotografije: Urška Boljkovac • Slikovno gradivo: sodelujoče šole in vrtci v MOL, distributerji filma, arhiv Kinodvora, arhiv ZVVIKS • Ljubljana, maj 2019

Zasnova programa Kinobalon – MOL generacije

Ob zasnovi Kinodvorovega filmsko-vzgojnega programa Kinobalon v letu 2008 je bila filmska vzgoja izrazito **deficitarno področje kulturne vzgoje v vrtcih in šolah** vse Slovenije in tudi v Ljubljani. Pilotna raziskava *Učinki načrtno kulturne vzgoje na kulturno dejavnost učencev v osnovnih šolah* (2006) je pokazala, da otroci in mladostniki med vsemi oblikami kulturnega udejstvovanja najvišje zanimanje kažejo prav za film, v šolah in vrtcih pa sta – ravno nasprotno – film in njegova obravnava najmanj prisotna.

Enako je bilo tudi na področju **filmske ponudbe**. Pred oblikovanjem programa Kinobalon v Kinodvoru, ki je bil kot prvi reden in sistematičen program filmske vzgoje usmerjen k in posvečen najmlajšim gledalcem, je v Ljubljani sicer delovalo nekaj kinematografov, ki so filme ponujali tudi otrokom in mladim, a so med predvajanimi deli prevladovala velike studijske produkcije. **Prostora za evropski, avtorski, svetovni film je bilo malo, kaj šele za komercialno manj zanimive zvrsti in žanre.**

Novonastali filmsko-vzgojni program je oral ledino tudi na **področju kulturne vzgoje**. Soočali smo se z vprašanji, kako prilagoditi izbor filmov, gradiva, pristop do otrok in mladih ter spremljevalne dejavnosti potrebam, ki jih imajo vzgojno-izobraževalne ustanove – njihovo poslanstvo, cilji in načini delovanja so v marsičem vendarle drugačni kot cilji, poslanstvo in načini delovanja kulturnih ustanov. Predvsem pa, kako vsebine in programe prilagoditi specifičnemu občinstvu, kot so otroci in mladi: kako podpreti njihova filmska zanimanja in raziskovanja, kako voditi pogovore z njimi, na kakšen način pristopiti k njim in podpreti njihovo ustvarjalnost. Tu mnogim kulturnim delavcem, tudi filmskim, manjka pedagoških izkušenj. Zato je bilo zavedanje o dvosmernosti procesa učenja že v začetkih visoko.

Izziv je bil tudi prek filma **povezati prosti in šolski čas otrok**, ki se povezujeta bolj, kot se zdi na prvi pogled. Nekateri otroci kakovosten film spoznavajo prek staršev, drugim je edini kanal za to šola ali vrtec. Spet pri tretjih ogled s šolo spodbudi obisk še v prostem času, ali pa obratno, filme, ki jih otroci gledajo z družino, prenesejo vrstnikom v šolo in ta na njih lahko gradi filmsko zavest naprej. Program Kinobalon je bil zato že od vsega začetka usmerjen tako k družinam kot k vzgojno-izobraževalnim ustanovam, družinski in šolski program pa se smiselno dopolnjujeta.

V letu 2009 smo tako v Kinodvoru v sodelovanju z Oddelkom za predšolsko vzgojo in izobraževanje in Oddelkom za kulturo zasejali prve smernice novega projekta **Kinobalon – MOL generacije**, ki je razširjal že obstoječ program za šole in vrtce znotraj Kinodvorovega programa za mlada občinstva. Osnovno poslanstvo MOL generacij je bilo, da kakovosten program filmske vzgoje postane **dostopen** vsem ljubljanskim predšolskim otrokom in šolarjem. Zavedali smo se, da mora biti zastavljen dolgoročno, sistematično in trajno, zato smo se odločili, da otroke vključimo **prek vzgojno-izobraževalnih ustanov** in da mora biti ta njihov prvi stik s filmsko vzgojo **brezplačen**. Jasno je bilo, da filmsko-vzgojna dejavnost **ni enkratni dogodek, ampak je kontinuiran proces**, ki se mora nadaljevati skozi vsa leta otrokovega odrasčanja. Že takoj ob začetku smo zato predvideli, da v projekt MOL generacije vključimo tako vrtce kot osnovne šole: prvič naj otroci v stik s filmom pridejo **v predšolskem obdobju**, pri starosti 5 do 6 let, tik pred vstopom v šolo. Naslednji njihov obisk pa je bil postavljen v mladostništvo, **v zadnje triletnje osnovne šole**, med njihovim 12. in 14. letom, ko že oblikujejo jasne obrise svojega filmskega in kulturnega okusa, razgledanosti, razumevanja. Po prvih treh letih izvajanja, ko sta bili v program vključeni navedeni generaciji, se je pokazalo, da je razmik med obdobjema vendarle prevelik za ogromno število otrok, ki dejavnih srečevanj s filmom niso deležni v svojih družinah. Programu smo zato dodali še tretjo generacijo – **otroke v 3. razredu osnovne šole**, torej okoli 8. leta starosti.

Vsebinsko izhodišče programa Kinobalon, in znotraj tega tudi projekta MOL generacije, je izhajalo iz želje, da navedenim generacijam omogočimo **ogled kakovostnega filma v kinematografu**. Ta ogled pa naj bo **aktiven**, saj želimo podpreti oblikovanje dejavnega gledalca, ki bo razumel posebnosti filmske govornice in jih znal ustvarjalno vpeti v svoj osebni svet ter na tej osnovi graditi tudi svoj pogled navzven: na naše odnose, svet, ki nas obkroža, svojo vlogo v njem. Vsak ogled filma v dvorani zato pospremimo z **uvodom**. Za predšolske otroke smo v sodelovanju s partnerjem, Društvom Slon, po vrtcih začeli izvajati **delavnice optičnih igrac Slon**, na katerih otroci prek igre spoznavajo osnove animacije, kasneje v 3. razredu pa **na delavnicah animiranega filma Slon** že poskušajo kratke animacije ustvariti tudi sami. Z učenci 8. razredov smo začeli uvajati **daljše, poglobljene pogovore o filmu** neposredno po ogledu v dvorani. Naštetim dejavnostim pa smo dodajali tudi druge, o katerih več pišemo v nadaljevanju. Pri izboru programa in samostojnem izvajanju dejavnosti v vrtcu in razredu je bilo treba podpreti tudi pedagoge: s sredstvi programa smo sofinancirali pripravo **pedagoških gradiv**. Del filmske izkušnje so

zlasti mlajši otroci ponesli domov tudi s **knjižicami v Zbirki Kinobalon**. S pedagogi smo razvijali tesno partnerstvo in prilagajali izbor filmov, spremljivalnih dejavnosti in načinov dela.

Ob začetkih MOL generacij se je zelo hitro in z navdušenjem odzvalo mnogo strokovnih sodelavcev v vrtcih in šolah. Nemalokrat se je zgodilo, da je učiteljica, ki je pripeljala na ogled en razred v sklopu programa, naslednje leto navdušila še svoje kolege, ki so pripeljali celo predmetno ali razredno stopnjo, čeprav ogled ni bil sofinanciran s sredstvi MOL generacij. Udeležba take, široke skupine pa je spet spodbudila učitelje specifičnih predmetov: učitelj francoščine je še enkrat ločeno pripeljal svoje učence na francoski film, učiteljica naravoslovja pa na novi dokumentarec ... Hitrost odzivov in vpeljave filmskih programov v šole kaže, da zanimanje za film ni živo le med otroki in učenci, ampak je **želja po vključevanju filma v šolski in predšolski kurikulum tlela tudi v mnogih učiteljih, učiteljicah, vzgojiteljih in vzgojiteljicah**.

Ta prva srečanja s filmom so imela tudi svoje prepreke, največkrat strah: učitelji filmov niso poznali, strah jih je bilo, da na tem področju niso dovolj izobraženi, mnogi se niso čutili dovolj usposobljene za izvajanje dejavnosti, ki bi lahko obogatile samo gledanje. Cilj programa je zato bil tudi **filmsko izobraziti strokovne delavce in predvsem okrepiti njihovo samozavest na področjih, ki jih že izvajajo v povezavi s filmom**, predvsem pa tudi strokovnim delavcem samim dati možnost, da izkusijo proces, skozi katerega peljejo svoje učence. Leta 2013 smo zato dejavnostim, ki so bile namenjene neposredno otrokom, pridružili tudi redna **izobraževanja skozi film za pedagoge**. Na teh izobraževanjih si ogledamo film, ki se navezuje na različne teme pedagogike, odraščanja, vzgoje, izobraževanja, sledijo pa pogovori s pedagogi, vzgojitelji, učitelji in drugimi strokovnimi delavci vrtcev in šol na izbrano temo, ki jih vodijo strokovnjaki.

Cilji programa Kinobalon – MOL generacije izhajajo iz ciljev filmsko-vzgojnega programa v Kinodvoru ter jih smiselno dopolnjujejo:

1. sistematično in dolgoročno vključevanje filmske vzgoje v vrtce in šole na področju MOL;
2. omogočiti otrokom dostop do kakovostnega filma in kakovostne kinematografske izkušnje;
3. ponuditi otrokom prostor za izražanje ob filmu, spodbujati njihovo filmsko ustvarjalnost;
4. omogočiti otrokom stik s filmskimi ustvarjalci;
5. razviti metode za izvajanje pogovorov in drugih dodatnih dejavnosti ter usposabljanje filmskih in kulturnih delavcev za vodenje teh dejavnosti;

7. seznanjanje otrok in mladih z osnovnimi elementi filma, spodbujati njihovo raziskovanje filmskega medija in širiti njihova filmska obzorja;
8. izobraževanje strokovnih delavcev o filmu in filmski vzgoji;
9. opolnomočiti strokovne delavce za samostojno izvajanje filmsko-vzgojnih programov in vključevanje filmske vzgoje v delo v vrtcu ali pouku;
10. trajno partnerstvo s strokovnimi delavci pri izboru vsebin in razvoju programov;
11. razviti kakovostna gradiva o filmih tako za otroke kot za strokovne delavce;
12. otrokom omogočiti dostop do kakovostne filmske izkušnje, ne glede na socialni in ekonomski status družine ali VIZ, ki ga obiskujejo.

Od začetkov programa je Kinobalon s pomočjo dostopnosti, ki jo omogoča projekt MOL generacije, doživel **buren razvoj**: njegov obisk je strmo naraščal, vsebine so postajale vse bogatejše, sam program pa se je skupaj s širšim programom Kinobalon oblikoval kot eden **osrednjih programov kulturne vzgoje** v slovenskem prostoru in bil predstavljan tako doma kot v tujini. Proces je potekal vzporedno z naraščanjem obiska drugih programov filmske vzgoje v Kinodvoru, **vplival pa je tudi na razvoj področja na nacionalni ravni**, saj je služil kot primer, kako zastaviti raznolike filmsko-vzgojne dejavnosti za različne starostne skupine otrok, po katerem so bili oblikovani vsi trije nacionalni programi filmske vzgoje, ki jih je vodil Kinodvor oz. Art kino mreža Slovenije. Kljub širitvi programov na pred desetletjem deficitarnem področju pa MOL generacije ostajajo **pomemben steber sistematičnega vstopa v filmsko vzgojo** za vzgojno-izobraževalne zavode in hkrati **polje razvoja novih pristopov** za izvajalce in partnerje programa v Kinodvoru in širše.

Program Kinobalon – MOL generacije je bil na številnih strokovnih srečanjih predstavljen kot **primer dobre prakse občinske podpore** in vpliva, ki ga ima ta na **razvoj kulturno-vzgojnih dejavnosti v mestu** ter primer dobre prakse **povezovanja šolstva in kulture**. Kontinuirana podpora Mestne občine Ljubljana, Oddelka za predšolsko vzgojo in Oddelka za kulturo, ter partnerstvo med Javnim zavodom Kinodvor in vzgojno-izobraževalnimi zavodi sta ustvarila model, po katerem se zgledujejo tudi drugi deležniki v širšem okolju.

Ob desetletnici izvajanja projekta Kinobalon – MOL generacije je zato čas, da cilje, dosežke in dejavnosti pregledamo bolj sistematično, v razmislek in vrednotenje vključimo tudi pedagoge, otroke in druge partnerje. Dozorela je želja, da bolj celostno evalviramo program in pogledamo na uspešnost doseženega in ustreznost prihodnjih ciljev. V letu 2018 je zato potekala evalvacija programa na več ravneh, del rezultatov pa predstavljamo na naslednjih straneh.

O poteku evalvacije

Evalvacija programa je bila zastavljena na več ravneh, ki smo jih med seboj prepletli: analiza obstoječih podatkov, zbiranje odzivov na izvajanje programa med različnimi deležniki (udeleženci in izvajalci) ter analiza zastavljenih ciljev in dosežkov. Kljub vsakoletnemu poročanju o izvedenih dejavnostih smo si želeli podatke pogledati **bolj celostno in analizirati dolgoročneje trende**: kakšno je število izvedenih dejavnosti in vključenih generacij otrok, kako široko uspemo doseči nabor šol v Mestni občini Ljubljana, ali je doseg enak v vseh vključenih generacijah. Zanimala nas je torej učinkovitost programa: ali dosega zastavljene cilje in kje so možnosti izboljšav.

Predvsem smo evalvacijo videli tudi kot **priložnost za dialog z vsemi vpletenimi deležniki**. Poglobili smo stike z mentorji, ki izvajajo delavnice, jih prosili, da beležijo svoje vtise in opažanja, pregledali smo možne težave in izboljšave. Pozorneje smo beležili neposredne odzive otrok. Zbirali smo zapise in risbe otrok, ki sodelujejo v programu, ter fotografirali nekaj dejavnosti.

Osrednji del evalvacije pa je bila **anketa**, ki smo jo poslali strokovnim delavcem, sodelujočim v programu v letu 2018, in jih prosili, da jo izpolnijo. Na poziv so se **odzvali vsi vključeni, šole in vrtci**, kar je izjemen odziv.

Z vprašalnikom smo želeli preveriti splošno zadovoljstvo s programom, v enaki meri pa nas je zanimalo, kako strokovni delavci sami razumejo filmsko vzgojo, kakšni so njihovi cilji pri vključitvi filmske vzgoje v delo, ali uporabljajo obstoječa gradiva in jih vidijo kot koristna ter kako umeščajo dejavnosti znotraj programa MOL generacije v siceršnje delo v vrtcu ali šoli.

Anketiranje je potekalo v dveh delih: med marcem in junijem 2018 smo zbrali prve podatke, nato smo vprašalnik prilagodili, umaknili smo nekaj vprašanj, kjer smo že na manjšem vzorcu dobili zadovoljive odgovore, in dodali nova, predvsem odprta vprašanja, ki so ugotovitve iz prvega dela dopolnjevala z bolj kvalitativnimi opažanji. Jesenski del anketiranja je potekal med septembrom in decembrom 2018.

Anketiranje je potekalo prek spleta, v nekaj dneh po udeležbi v programu smo strokovnim delavcem poslali povezavo na anketo in jih prosili, da jo izpolnijo. Omogočili smo jim tudi, da si anketo natisnejo in nam jo pošljejo po pošti, vendar so se za to odločili le trije.

Na vprašalnik je odgovorilo **149 strokovnih delavcev iz vseh 55 vzgojno izobraževalnih zavodov**, ki so v letu 2018 sodelovali v programu. V nekaterih zavodih je anketo izpolnilo več oseb, ki so bile udeležene v programu, v nekaterih le po ena. Na vprašalnik je odgovorilo 60 vzgojiteljev in vzgojiteljic iz vrtcev (VVZ), 48 učiteljev in učiteljic 3. razreda (OŠ3) in 41 učiteljev in učiteljic 8. razreda oz. zadnje triade (OŠ8).

Tabela 1: Število anketiranih v spletni anketi

VIZ	število anketirancev	%
VVZ	60	40,3
OŠ3	48	32,2
OŠ8	41	27,5
skupaj	149	

Opomba: Pri analizi anketnih odgovorov in drugih podatkov se oznaka VVZ nanaša na odgovore strokovnih delavcev v vrtcih ali podatke, ki se nanašajo na vrtce. Oznaka OŠ3 se nanaša na učitelje ali učence 3. razredov, oznaka OŠ8 pa na učitelje 8. razredov, ki so sodelovali v anketi, v poročilih o udeležbi skozi leta pa označuje tako učence 8. razredov kot širšo skupino zadnje triade v osnovni šoli, ki je bila v prvih letih vključena v izvajanje programa.

Udeležba v programu 2009–2018

Od ustanovitve mestnega kina Kinodvor v letu 2008 do konca leta 2018 se je programov za mlada občinstva udeležilo 306.907 gledalcev na 4269 projekcijah, od tega 180.926 udeležencev na projekcijah šolskega programa. Pomemben del tega so udeleženci MOL generacij. V desetih letih izvajanja programa Kinobalon – MOL generacije je bilo v projektu udeleženih **43.383 otrok in mladih**, kar predstavlja približno četrtno obiska šolskega programa. Med njimi je bilo **16.303 predšolski otrok**, skoraj **13.000 učencev 3. razreda** in dobrih **14.000 učencev 8. razreda oz. zadnjega triletja**. Okvirno se programa vsako leto udeleži med 4000 in 5000 otrok in učencev. Izjema sta prvi dve leti, ko smo projekt šele postavljali in je bil tudi obseg razpoložljivih sredstev in vključenih generacij manjši. Učence 3. razreda smo namreč v program priključili šele z letom 2011. Program pa se je spreminjal tudi v najstarejši generaciji – do leta 2015 so se ga lahko udeležili vsi razredi zadnjega triletja (torej 7., 8. in 9. razred), kasneje pa smo zaradi velikosti skupine udeležbo morali omejiti na 8. razred.

Vsa leta je **zanimanje za udeležbo višje, kot je razpoložljivih mest**. Prijavi se namreč več razredov, vendar vpis omejimo pri vnaprej določenih kvotah. Naraščanje obiska tako lahko spremljamo le v prvih treh letih, ob zasnovi programa. Nato se število udeleženih ustali okoli kvote razpoložljivih mest, naraščanje zanimanja za program pa se kaže predvsem z vse večjim številom vrtcev in šol, ki bi se programa želeli udeležiti, oziroma z naraščanjem obiska drugih, plačljivih šolskih programov.

Tabela 2: Udeležba v programu Kinobalon – MOL generacije 2009–2018 (vir: podatki Kinodvora)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	skupaj
VVZ	1059	1507	1659	1658	1467	1523	1531	1975	1956	1968	16303
OŠ3			1140	1550	1503	1460	1610	1901	1952	1866	12982
OŠ8	780	1439	1736	2016	1522	1884	1471	1092	1089	1069	14098
	1839	2946	4535	5224	4492	4867	4612	4968	4997	4903	43383

Prav vse projekcije so pospremljene z uvodom, mnogim pa sledijo tudi daljši pogovori. V desetih letih se je **pogovorov v dvorani udeležilo skupno 19.615 otrok**. Največ pogovorov izvedemo za učence 8. razreda oz. zadnjega triletja, saj je to osrednja spremljevalna dejavnost ob filmu. Udeležilo se jih je **9912 osmošolcev, kar je 71 % vseh udeleženih mladih** v tej starosti. Starejši učenci namreč že zmorejo po ogledu dovolj koncentracije, da sodelujejo še v pogovoru, medtem ko je to pri mlajših izvedljivo le ob krajših filmih.

Za mlajše otroke spremljevalne dejavnosti prenesemo v naslednje dni in jih namesto v kinu izvajamo v prostorih vrtca oz. šole. Pri tem sodelujemo s partnerji (glej več v poglavju o delavnicah). V desetih letih smo izvedli **852 delavnic**. Največ je bilo delavnic optičnih igrač za predšolske otroke, ki jih že vse od začetka izvajamo v partnerskem sodelovanju z Društvom Slon. V povprečju optične igrače na delavnicah spoznava po **60 vrtčevskih skupin na leto, skupaj se jih je doslej udeležilo 13.045 otrok**. Sledijo delavnice animiranega filma Slon za učence 3. razreda: teh se udeleži približno **25 razredov na leto**, skupno doslej je na njih sodelovalo **4522 otrok**. Izvedli pa smo tudi še okoli 50 drugih spremljevalnih dejavnosti, na katerih je bilo udeleženih okoli 1000 otrok.

Zanimalo nas je tudi, ali se dejavnosti udeležujejo bolj ali manj isti vrtci oz. šole, ali je udeležba raznolika in razpršena. Kot redne smo opredelili tiste VIZ, ki so se uspeli programa udeležiti večino let (7 od 10), kot občasne pa tiste, ki so nas uspeli obiskati približno vsako drugo leto (4–6 krat v 10 letih). Pri interpretaciji teh podatkov pa je treba upoštevati, da je kvota otrok, ki jih lahko vsako leto sprejmemo v program, omejena. Zato se vsako leto del vrtcev in šol programa ne more udeležiti v sklopu MOL generacij, čeprav bi si to želeli. Tem zavodom običajno damo prednost pri prijavi naslednje leto, pogosto pa se odločijo tudi za obisk običajnih šolskih projekcij, zunaj programa MOL generacij. Kot smo že navedli, pomeni obisk v sklopu MOL generacij približno četrtno obiska šolskega programa.

Po desetih letih so bili v programu **udeleženi vsi ljubljanski vrtci**. Število udeleženih vrtcev vsako leto narašča, v prvih letih, ko glede udeležbe še ni bilo omejitev, jih je sodelovalo od 11 do 13, v zadnjih letih pa se na program prijavlja vseh 23 vrtcev. Kar 20 od vseh vrtcev se je programa uspelo udeležiti vsaj polovico let, v analizi smo zaznali tudi nekaj najbolj aktivnih, ki nas obiskujejo z vsako generacijo. **Glede na zbrane podatke lahko rečemo, da program filmske vzgoje prek programa Kinobalon – MOL generacije redno ali občasno v svoje dejavnosti vključuje velika večina ljubljanskih vrtcev (87 %).**

Tudi število šol, ki se z učenci 3. razredov udeležujejo programa, narašča z leta v leto. Doslej se je programa udeležilo že **46 od vseh 49 šol v MOL**. Kar **94 % ljubljanskih osnovnih šol torej vključuje v svoje delo filmsko vzgojo za učence 3. razredov prek programa MOL generacije**. Skoraj tri četrtine (73 %) pa se programa udeležuje redno ali občasno.

Udeležba v zadnji generaciji je bolj osredotočena. Vsaj polovico let se je programa udeležilo 21 od 46 šol, še 4 so se ga začele redno udeleževati v zadnjih treh letih, 14 pa je takih, ki so se ga udeležile le enkrat ali dvakrat. Deloma lahko manjšo obiskanost pripišemo dejstvu, da nas nekatere od teh šol sicer obiščejo v rednem šolskem programu s širšo generacijo razredov in pri tem ne izkoristijo brezplačnosti programa za 8. razrede. Delno pa rezultati kažejo tudi na večjo razslojenost šol pri vključevanju filmske vzgoje v zadnje triletje. Če se v drugih starostnih skupinah vsaj občasno programa udeležujejo skoraj vse šole in vsi vrtci, je ta delež v zadnjem triletju nižji – redno nas obiskuje 10 šol (20 %), približno vsako drugo leto 14 šol (29 %), bolj poredkoma 22 šol (45 %), samo tri pa nas še niso obiskale (6 %). **Za učence 8. razredov se torej programa filmske vzgoje Kinobalon – MOL generacije redno ali občasno udeležuje polovica ljubljanskih osnovnih šol (49 %), še nadaljnjih 45 % pa redkeje.**

V evalvaciji smo s pregledom podatkov udeležbe v desetih letih izvajanja projekta identificirali šole, ki nas obiskujejo redno, in tiste, kjer filmska vzgoja še ni sistematično vpeta v program, kar nam omogoča osredotočenje na različne potrebe vzgojno-izobraževalnih zavodov, pa tudi prilagoditev komunikacije in bolj fokusirano usmerjanje ponudbe.

Podatke o udeležbi na posameznih elementih programa (pogovori, delavnice ...) predstavljamo v ustreznih poglavjih v nadaljevanju.

Vključevanje filmske vzgoje v delo na šoli in v vrtcu

Razlogi za vključitev v program Kinobalon – MOL generacije

V anketi smo strokovne delavce vprašali, kateri so njihovi razlogi za vključitev v program Kinobalon – MOL generacije. V vseh skupinah sta kot glavna razloga za vključitev prevladovala želja po **vključitvi filma v delo v šoli/vrtcu in brezplačnost programa**. Zanimivo je, da temu takoj sledi **upoštevanje želja in zanimanj učencev**. Učitelji prepoznavajo film kot pomemben za njihove učence in kot kažejo rezultati ankete, so temu pripravljeni slediti. Povprečje ocen tudi kaže, da je ta dejavnik še pomembnejši med osnovnošolci, sploh starejšimi, manj pa v vrtcu, čeprav se tudi tu zdi vključevanje filma pomembno kar dvema tretjinama vprašanih.

Pomemben dejavnik je tudi **osebna naklonjenost filmski umetnosti** med strokovnimi delavci. To kaže, kako pomemben mediator pri kulturno-umetnostni vzgoji so učitelji in vzgojitelji sami. Oni so tisti, ki lahko zanimanje, navdušenje in poznavanje posameznih kulturnih vsebin prenašajo naprej na otroke. Ugotovitev potrjuje tudi visok delež učiteljev (zlasti) starejših učencev, ki so film predhodno videli tudi sami in so se na podlagi lastnega navdušenja odločili, da ga pokažejo še učencem.

Vloga **priporočil kulturnih koordinatorjev in upoštevanje želja staršev** po anketi sodeč nista prevladujoča dejavnika pri vključitvi v program. Zanimivo je, da anketiranci večkrat kot kulturne koordinatorje omenjajo **priporočila drugih sodelavcev v šoli ali vrtcu**, toda možen razlog za to je tudi, da so bili pogosto prav kulturni koordinatorji tisti, ki so na anketo odgovarjali.

Razlika se kaže tudi v oceni pomembnosti **predhodnega raziskovanja in branja o filmu ter pomembnosti teme, ki jo film obravnava**, kar vpliva na odločitev za ogled. Ta dva dejavnika sta pomembnejša za učitelje kot vzgojitelje, kar morda pomeni, da učitelji bolj dejavno »iščejo pravi film«, vzgojitelji pa v večji meri izbor prepustijo kulturni ustanovi.

Tabela 3: Kako pomembni so bili spodnji razlogi pri vaši odločitvi za program filmske vzgoje?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	skupaj	
	povprečna ocena (1-splah se ne strinjam ... 5-zelo se strinjam)				% (zelo) pomembno *
ker želim v šolsko delo vključiti film	3,8	4,6	4,5	4,2	75 %
ker je brezplačen	3,9	4,8	3,8	4,1	73 %
zaradi želje/zanimanja učencev	3,6	3,9	4,0	3,8	65 %
ker mi je blizu filmska umetnost	3,3	4,2	3,9	3,7	53 %
zaradi teme, ki jo obravnavamo v šoli	3,0	4,0	3,8	3,4	49 %
zaradi radovednosti	3,1	3,8	3,7	3,4	47 %
o filmu sem bral/a (v šolskem katalogu, na spletu, v medijih ...)	2,9	3,8	3,6	3,3	45 %
po priporočilu drugih sodelavcev, učiteljev, vzgojiteljev	3,2	3,0	2,6	3,0	41 %
ker sem si film že prej ogledal/a in sem ga želel/a pokazati učencem	2,7	2,9	3,2	2,9	39 %
po priporočilu kulturnega koordinatorja	2,6	2,2	2,7	2,5	22 %
na željo staršev	1,4	1,1	2,0	1,5	2 %
število odgovorov	28	12	11	51	51

* Delež anketiranih, ki so podali oceno, da jim je element zelo pomemben (5) ali pomemben (4).

Vzgojno-izobraževalni cilji

Ker so bili odgovori na vprašanje o razlogih za vključitev v program v pomladanskem delu anketiranja dokaj enotni, razporejeni okoli nekaj glavnih točk, smo v jesenskem delu vprašanje zastavili nekoliko drugače: anketirance smo prosili, da sami prosto opredelijo **vzgojno-izobraževalne cilje, ki jih želijo zasledovati s prijavljenim programom**. Vprašanje je bilo odprtega tipa. Med razlogi, ki so jih navajali, po pogostosti izstopajo sledeče teme; te v veliki meri potrjujejo razloge, ki smo jih kot pomembne predpostavili že sami pri zasnovi programa:

- udeležba na kulturni prireditvi, spoznavanje kulturnih ustanov, spoznavanje kina;
- ogled kakovostnega filma;

- pogovor o različnih vsebinah preko filma (npr. boleče teme, teme, ki v učnem procesu ne prihajajo na površje ...);
- spoznavanje različnih tematik preko filma (medkulturnost, drugačnost, strpnost, spoznavanje širšega družbenega okolja, življenje otrok po svetu, različnih vrednot, širitev znanj);
- spoznavanje filmske umetnosti, približati otrokom filmsko umetnost;
- spoznavanje filmske govornice, različnih zvrsti, filmskih elementov, pogovor o videnem in slišanem;
- razširiti otrokom filmska obzorja, razgledanost (»pokazati, da je film lahko več kot le popularne risanke«, »navajanje na nekomercialne vsebine« ipd.);
- spodbuditi široko in poglobljeno doživljanje umetnosti;
- spodbuditi radovednost in veselje do umetniških dejavnosti;
- učenci se učijo vrednotenja umetniških vsebin;
- filmsko ustvarjanje, seznanjanje z animacijo, spoznavanje različnih načinov ustvarjanja filma;
- medpredmetno povezovanje (sociologija, etika, glasba, geografija, zgodovina ...), povezovanje različnih vsebin;
- vključevanje tem, ki so otrokom blizu;
- širjenje pozitivnih vrednot med učenci, utrjevanje medsebojnih odnosov, spoštovanja, pogovor o vrednotah in dostojanstvu, krepitev zaupanja, osebnotna rast, razvijanje sočutja;
- povezovanje filmskih vsebin z lastnimi izkušnjami, izražanje čustev;
- spodbujanje razmišljanja;
- vključevanje filmske vzgoje že v predšolsko obdobje;
- primerno vedenje ob obisku kulturnih ustanov, bonton;
- spoznavanje različnih medijev in primerjava med njimi (npr. film, knjiga ...);
- razvijanje izražanja in komuniciranja skozi umetnost in o umetnosti – (besedno, likovno ...) opismenjevanje;
- ubesedovanje doživetij in razmišljanj ob ogledu filma, doživljanje, razumevanje in vrednotenje;
- spoznavanje slovenskega filma, spoznavanje aktualne produkcije evropskega filma;
- ločevanje domišljjskega in resničnega sveta.

Cilji, ki so jih navajali, so **zelo raznoliki**. Zanimivo je tudi, da večina strokovnih delavcev v odgovoru ni zajela le filmskih, ampak **širše področje ciljev, od umetnostnih do širše družbenih**. Enako učitelji in vzgojitelji **ne poudarjajo le znanj**, ki jih otrok pridobi ob ogledu filma, ampak **tudi druge veščine in kompetence**. Poudarjali so tudi **pomen čustvenega, moralnega, osebnotnega in družbenega razvoja otrok, torej vsebin, za katere, kot pravijo tudi sami, v sodobni šoli zmanjka prostora in časa**. Zavedanje o tem, da je filmska vzgoja več kot le učenje o filmu, je torej med anketiranimi strokovnimi delavci visoko prisotno.

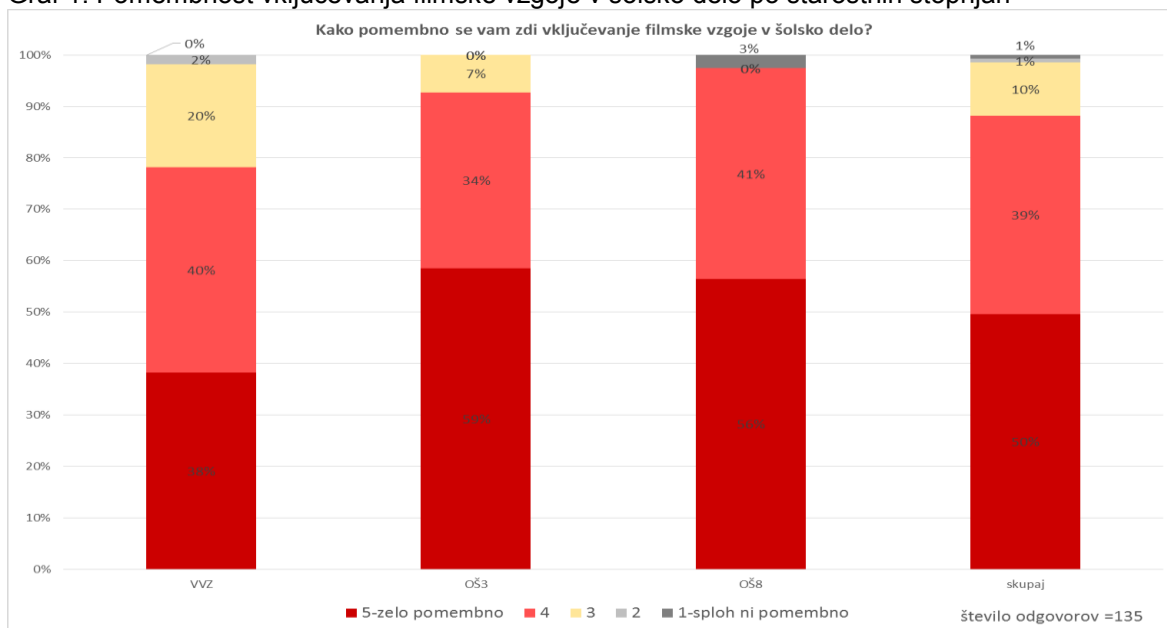

Pomembnost vključevanja filmske vzgoje v šolsko delo

Da strokovni delavci zaznavajo filmsko vzgojo kot pomemben del šolskega in vrtčevskega vsakdana, potrjuje tudi ločeno vprašanje, ki smo jim ga zastavili.

Od 135 anketirancev sta vključevanje filmske vzgoje v šolsko delo kot »nepomembno« ali »manj pomembno« označila le 2 sodelujoča. **Velika večina anketiranih (89 %) pa je dejavnost označila kot »zelo pomembno« ali »pomembno«.** Podpora je še izrazitejša v višjih razredih, kar kaže, da se učitelji vključujejo v program premišljeno in angažirano, ne le zato, da otroke pač pripeljejo v kino, da zapolnijo kulturni dan.

Graf 1: Pomembnost vključevanja filmske vzgoje v šolsko delo po starostnih stopnjah

Ogled filma

Raznolikost filmskega programa, ki je bil v desetih letih na voljo ljubljanskim šolarjem in predšolskim otrokom, je velika. V tem času so si obiskovalci MOL generacij ogledali kar **151 različnih filmskih programov**: med njimi so celovečerci v redni distribuciji ali filmi z vseh osrednjih filmskih festivalov, ki potekajo v Kinodvoru (LIFFe, Animateka, Mesto žensk, Kinotrip ...), če pa posebej štejemo še kratke filme, ki sestavljajo nekatere filmske programe, so si otroci in mladi v desetih letih ogledali **okoli 380 različnih filmskih naslovov**.

Učitelji program izbirajo bodisi tako, da se prijavijo na predlagane, že vnaprej določene programe, ali pa sami izberejo film in datum ter si pri tem pomagajo s tiskanim ali spletnim *Šolskim katalogom*, opisi filmov ter napovedniki na spletu in gradivi, ki so dostopna na spletni strani. Pri izboru smo jim na voljo za posvet po e-pošti ali telefonu, posredujemo pa jim tudi pedagoška gradiva, s katerimi si lahko pomagajo pri izboru ali se vnaprej pripravijo na program.

Kuriran izbor filmov zagotavlja, da otroci v programu prihajajo v stik s kakovostnejšim filmom in raznolikimi zvrstmi, žanri in avtorskimi pristopi. Na lestvici najbolj gledanih filmov tako ni siceršnjih komercialnih uspešnic, ki so na sporedih kinematografov le, dokler uspejo privabiti dovolj gledalcev, potem pa zatonejo v pozabo ali jih zamenjajo nove. To pa ne pomeni, da filmi večjih studiev in produkcij niso na voljo. Le skrbno presejani so, tako da otroci gledajo le tiste, ki s kakovostjo sežejo dlje od kratkotrajnega komercialnega interesa.

Učinek je vzajemen: tako kot imajo mladi udeleženci iz leta v leto na voljo več filmov in programov, so tudi distributerji, ki te filme vzamejo v odkup, vse bolj motivirani, da na trgu iščejo kakovost, saj zanjo najdejo gledalce. Če je bilo tako ob začetku programa v letu 2009 otrokom na voljo 8 različnih programov in naslednje leto 14, se danes, po desetih letih, vsako leto v programu zvrsti **dobrih 40 različnih vsebin**. Proces je posledica siceršnjega delovanja programa Kinobalon v Kinodvoru, pa tudi vse bolj razširjene filmske vzgoje v drugih kinematografih Art kino mreže. Tak razvoj ne bi bil mogoč brez programa MOL generacije, ki k mozaiku prispeva pomemben delež.

Kaj gledajo posamezne starostne skupine?

Predšolski otroci

Najbolj gledan film v predšolskem obdobju je tudi najbolj gledan film Kinobalonovega programa: animirani **Trije razbojniki**, ki si ga je v sklopu MOL generacij ogledalo 2772 otrok. Tudi sicer v predšolskem obdobju prevladujejo **animirani filmi**. Na visokem drugem mestu je vsakoletni izbor kratkih animiranih filmov, poimenovan **Slonov tekmovalni program I**, ki je predstavljen na festivalu Animateka. Čeprav je program na voljo le na začetku decembra v dveh ali največ treh terminih, je pri vrtcih zelo priljubljen in je največkrat zaseden kmalu po objavi. Na prvih dvanajstih mestih sta tudi dva igrana programa: prikupni nizozemski film **Gašper in Petra – najboljša prijatelja**, kjer glavna junaka v tem prvem delu poveže prav vstop v vrtec, in pa klasiki Alberta Lamorisa, dvojček filmov **Rdeči balon** in **Bela griva: divji konj**. Kljub prevladi animacije tako predšolski otroci spoznavajo tudi že igrani in dokumentarni film (npr. **Svet oceanov**), pa filmske klasike (omenjeni dvojček in slovenski film **Kekec**), celo **eksperimentalne filme (Utrip narave: filmi Andreja Zdraviča)**.

Med **43 različnimi programi**, ki so si jih izbirali v predšolskem obdobju, so nekateri na voljo le omejen čas (festivalski filmi) in jih je mogoče videti le na nekaj projekcijah. Na lestvici pa vztraja tudi nekaj filmov, ki jih pedagogi izbirajo že več let.

VRTCI

12 najbolj gledanih filmov

Trije razbojniki

Slonov tekmovalni program I

Program slovenskih kratkih animiranih filmov

Gašper in Petra – najboljša prijatelja

Zverinice iz gozda Hokipoki

Loti in skrivnost mesečevega kamna

Pošast Moli

Meseček

Rdeči balon + Bela griva: divji konj
Hokus pokus Albert
Božičkov vajenec
Gašper in Petra na zimskih počitnicah

Več ogledov tudi

KOYAA in nagajivi predmeti, Gašper in Petra na safariju, Male dogodivščine, Rumeni Slon, Medved Bamsi in mesto tatov, Pika in Packa packata, Lisička in druge zgodbe, Svet oceanov, Božičkov vajenec in čarobna snežinka, Medved Bamsi in čarovničina hči, Ernest in Celestina, Sova in miška, Mumini lovijo komet, Pika in Packa, Hiša pravljic, Kekec, Medvedek Pu, Jakec naroči bratca, Pikica, Koko in divji nosorog, Cirkus ...

Nekaj vtisov iz ankete o posameznih filmih:

Drobižki

Film nosi pomembno sporočilo o prijateljstvu, skrbi za druge in o varovanju narave. Izhaja iz resničnega življenja in lastnosti žuželk, hkrati pa je v film vpleten domišljjski svet.

Otroci so si film z zanimanjem ogledali, vsebina je bila zanimiva in se je dopolnjevala z gozdno tematiko, ki poteka v naši skupini.

Že dolgo niso tako pozorno spremljali predstave.

Ernest in Celestina

Otroci so bili nad filmom navdušeni. Še nekaj dni po ogledu so opisovali dogodke, jih podoživljali ... Presenetili so me, da so kljub dolžini film pozorno spremljali celoten čas (kljub starosti 5 let). Osebo mi je bila všeč struktura filma, ves čas je otroke držal v zgodbi, takoj ko bi koncentracija lahko padla, je bil humoristični vložek in s tem so spet pridobili njihovo pozornost. Tako da je bila zgodba res za otroke kakovostno predstavljena in njim prilagojena.

Gašper in Petra na safariju

Otroci so se vživeli v film, povedali so, da bi tudi sami želeli na safari v Afriko, všeč so jim bile živali, zapomnili so si, da divje živali ne morejo biti hišni ljubljenci. Opazili so temnopolte nastopajoče, drugačno bivališče, okolje ... Po vrnitvi v vrtec so želeli svoje občutenje tudi narisati.

Gašper in Petra na zimskih počitnicah

Otroci so se zelo veselili obiska. Zelo veliko jim je pomenilo, da gredo skupaj s prijatelji v KINO. To je bilo res lepo doživetje za otroke. Res hvala, da ste nam to lahko omogočili. Tudi vsebina filma jim je bila zelo všeč. Še v naslednjih dneh so se pogovarjali o vsebini in tudi sama sem jih spodbudila k temu. Vsak otrok je v vrtec prinesel svojo najljubšo mehko igračo in pogovor je še lažje stekel. Z otroki se veliko pogovarjamo o prijateljstvu in primernem vedenju do prijateljev. Vsebina filma jih je še bolj spodbudila k razmišljanju o tem. Nekateri otroci nimajo težav spregovoriti o družinskih odnosih, nekateri pa so že bolj zadržani. Se mi zdi super ideja pogovor z najljubšo mehko igračo. Nam je bila vsebina filma super. Vse nas je spodbudila k razmišljanju in mene osebno ganila do solz. Hvala še 1x.

Otroci so si film z zanimanjem ogledali. Zanimivo jim je bilo predvsem to, da je bil dopolnjen z animacijo. Staršem so nato pripovedovali, da so gledali pol filma, pa tudi pol risanke.

Gordon in Paddy

Otroci so razumeli poanto risanege filma, igrali so se besedno igrice ČE BI..... V pogovorih smo nadaljevali z zgodbo, ustvarili smo si nadaljevanko. Živalske like smo prenesli v človeške like, se pogovarjali o čustvih. Utrinek: Zakaj pa bi bila vedno lisica kriva? Risani film je bil otrokom zelo všeč, nekateri so pohvalili tudi glasbo. »Ko je postala glasba »drugačna«, sem zapri oči.«

Otroci so se proti koncu filma začeli predstavljati na stolih, zehati ... morda bi lažje sledili nekoliko krajšemu filmu. Obisk kina je bil nekaterim otrokom prva izkušnja s kinodvorano, vsem pa veliko doživetje. Nekaj otrok je imelo s seboj denar za »kokice«. :)

Koyaa in nagajivi predmeti

Film je bil mogoče prekratek. Otroci so se res nasmejali in želeli še :)

Koyoo sem z različnimi generacijami gledala že vsaj trikrat in še se bom vračala – to pove vse.

Naslednji dan smo se začeli učiti zavezovati vezalke. Vsi so se naučili. Otroci so se o filmu še dva dni pogovarjali.

Otroci so bili navdušeni. Večkrat me sprašujejo, kdaj gremo spet v kino.

Smiselna, zabavna vsebina, risani film s pozitivnim sporočilom. Estetske lutke in zanimiva scena. Odzivi otrok so bili zelo pozitivni, saj so se o vsebini pogovarjali med spontano igro in na jutranjem krogu.

Navdušeni so bili nad glavnim junakom in načinom reševanja težav.

Lisička in druge zgodbe

Naša skupina se je prvič udeležila vaše ponudbe in nam nikakor ni žal. Otroke sem vnaprej pripravila in se pogovorila o pričakujočih risankah. Kljub temu so bili nadvse navdušeni in malček vznemirjeni med risankami in polni vtisov po risanki. Še dober teden po tem smo se pogovarjali o vsebinah, načinu nastajanja in vtisih. Najbolj luštna izjava je bila, da je risanka November zanimiva in zapletena, najlepša pa o rokavički. Sami bi izbrali in naredili risanko o Tigru, najbolj smešna, kot je rekel en deček in dobil potrditev ostalih otrok, pa je Glavo pokonci. Med samim gledanjem sta dve deklici bili vidno vznemirjeni in prestrašeni zaradi tako močnega življenja v zgodbo in sicer pri risanki Majcena lisička. Pohvalila bi animatorja, ki je prišel k nam v skupino. Otroke je zelo strokovno in zanimivo vodil od dejavnosti do dejavnosti in bil zelo všečen otrokom.

Vsakič sem presenečena, kako estetske in kvalitetne animacije pri otrocih spodbudijo domišljijo in nadaljnje ustvarjanje. Prav tako se navdušujem nad programom, ker se mi zdi pomembno, da otroci doživijo filmsko vzgojo že v predšolskem obdobju. Odziv otrok je vedno v polni meri, tako pri ogledu filmov kot pri delavnicah.

Medvedek Bamsi in čarovničina hči

Obisk kina in ogled kvalitetnega animiranega filma v kinu je bil za večino otrok iz naše skupine prvi in edini stik s kinom, zato sem zelo vesela, da imamo to možnost brezplačnega obiska in ogleda predstav. Otroci so bili navdušeni in film jim je bil zelo všeč, večkrat so se pogovarjali o vsebini in o posameznih likih iz filma. Večini otrok je bil najbolj všeč medved Bamsi, ki je imel čarobne moči, vsi so se želeli poistovetiti z njim. Tudi delavnice so bile zanimive, vendar so nekateri mlajši otroci težko sledili programu.

Otroci so zelo dobro razumeli zgodbo. Zelo jim je bil všeč lik male čarovnice, o medvedu Bamsiju pa so govorili še nekaj dni. Opazili so, kdo je v zgodbi želel slabo in kdo je bil dober. O tem so se tudi med seboj brez našega vzpodbujanja pogovarjali. Meni osebno je bilo zanimivo, ker je film drugače ustvarjen, narisane, kot recimo Ledeno kraljestvo in podobne novodobne risanke. Bolj preprosto in mislim da tega zdajšnji otroci skoraj da niso več vajeni.

Utrip narave

Otroci so bili pred ogledom za trenutek razočarani, saj so čakali na animacijo. Ko sem jih nekaj dni prej seznanila s kratkimi filmi, so želeli risane filme. Ob ogledu predstave so me presenetili, saj so bili očarani tako nad kratkimi filmi kot g. Andrejem. Otrok: »Jaz sem pa mislil, da se film tako hitro posname kot tisto, ko očka mene snema za rojstni dan, ko piham svečke. Ampak nam je rekel Andrej, da je časopis snemal 4 leta. Toliko sem stara jaz in to je zelo veliko.« »Tisti ptički so bili super. Gotovo je bila prej velika burja in niso mogli pristati na obali. Potem so bili pa že tako zelo lačni, da so bili prav smešni, ko so tekali sem pa tja.«

Zverinice iz gozda Hokipoki

Film je bil primeren za starejši del otrok, medtem ko so bili mlajši prestrašeni. Izjava deklice, ki je mlajša: »Kolk je bla gospa grozna.«

Letošnja izbira filma nam je bila vsem zelo všeč. Všeč nam je bil zaradi glasbe, dinamike, likov. Vse. Otroci so se še več dni pogovarjali o njem, pripovedovali zgodbo tistim, ki si filma niso ogledali.

Najboljša predstava oziroma film, kar sem jih videla v Kinodvoru do sedaj. Izjava otroka: »Kako je bil lisjak hecen.« »Kolk je bila kmetica grozna« – izjava deklice, ki se je nekoliko bala.

Mlajši so bili ob določenih likih malo prestrašeni.

Otroci so bili nad filmom zelo navdušeni; všeč jim je bil in so ga kljub temu, da je bil za to starost kar dolg, z zanimanjem do konca spremljali. Še nekaj dni so si prepevali melodije iz filma, ki so se jim vtisnile v spomin. Delavnica, ki jo je izvedla animatorica, je bila otrokom zelo všeč. Vsakodnevno opažam, da otroci rišejo svoje optične igrače.

Otroci so film z zanimanjem gledali in sledili vsebini. Že med ogledom so komentirali nekatere dele :-) Nekateri deli filma so jih nasmejali, pri nekaterih so čutili malo strahu ... Res so se lahko poistovetili z vsebino in jo kasneje tudi komentirali. V skupinah so se tudi naslednje dni pogovarjali o vsebini in posamezni temi – prijateljstvo, čustva, komunikacija, odgovornost, pravila ... Ogledali smo si dober risani film in doživeli dobro »strokovno« filmsko izkušnjo. Hvala, ker se trudite in ponujate kvalitetne filmske vsebine za otroke in odrasle.

Tretješolci

Učenci 3. razreda so si ogledali kar **76 različnih programov**. Tudi tu so še najbolj priljubljeni animirani filmi (ponovno **Slonov tekmovalni program na Animateki**, na drugem in tretjem mestu pa animirana filma **Deček in svet** ter **Ernest in Celestina**), vse več pa je tudi ogledov kakovostnih igranih filmov (**Sova in miška**, **Učitelj Žaba**), filmskih klasik (**Rdeči balon in Bela griva: divji konj**) in nekaj dokumentarcev (**Otroci z gore Napf**, v nekoliko manjšem obsegu pa še naravoslovni filmi: **Bonobo Beni**, **Ptice jezer**, njihova vrnitev, **Popotovanje cesarskega pingvina**, **Želvino osupljivo potovanje**).

UČENCI 3. RAZREDA

12 najbolj gledanih filmov

Slonov tekmovalni program II

Deček in svet

Ernest in Celestina

Sova in miška

Učitelj Žaba

Rdeči balon + Bela griva: divji konj

Otroci z gore Napf

Pesem morja

Ko letijo vrane

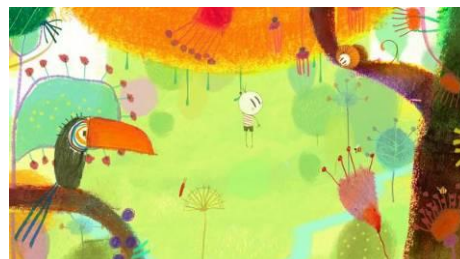
Hiša pravljic

Božičkov vajenec

Gajin svet

Več ogledov tudi

Ptice selivke, Trije razbojniki, Kratkohlačniki, Deklica in lisica, Čarobno srebro, Peter in volk, Kapitan Morten in kraljica pajkov, Ali-ali, Ježek in vran pričarata božič, Žabe in paglavci, Potepuh Tomaž, Zverinice iz gozda Hokipoki, Košarkar naj bo, VDV: Veliki Dobrodušni Velikan, Mali princ, Bekas, Mali Nikec, Vrataar Liverpoola, Bonobo Beni, Najin svet, Meseček, Menjava Božičkov, Matilda, Ferdo Krota, Program slovenskih kratkih animiranih filmov, Mali volkodlak Dolfi, Bela in Sebastijan: pustolovščina se nadaljuje, Ptice jezer, njihova vrnitev, Eskil in Trinidad, Jakec naroči bratca, Božičkov vajenec in čarobna snežinka, Ledeni zmaj, Želvino osupljivo potovanje ... in še 32 drugih različnih programov.

Nekaj vtisov iz ankete o posameznih filmih:

Deček in svet

Učenci so v šoli po ogledu filma z navdušenjem pripovedovali o videnem. Vsak si je zapomnil drugačen element. Začutili so čustveno stisko glavnega junaka. Čustvovali so z njim. Drugi pa so si želeli, da bi barve premagale črnino in tudi obratno. Nekaj njihovih vtisov bom zbrala in vam jih poslala po elektronski pošti.

Deklica in lisica

Zelo pozitiven učinek je imela neverbalna komunikacija med glavnima antagonistkama, deklico in lisico. Spraševali smo se o načinih sporočanja, pomenu posameznih dejanj ... Učenci so imeli veliko različnih interpretacij o posameznih dejanjih, zelo mi je bilo všeč, da so razmišljali in videli toliko različnih sporočil, kar neverbalna komunikacija omogoča. Simpatizirali so z lisico, ko je bila ujeta v dekličino sobo. Razmišljali so, zakaj je lisica potrebovala tako veliko časa, da je sprejela deklico ... O filmu smo se veliko pogovarjali, ker je bil tako bogat.

Kratkohlačniki (program več kratkih filmov)

Zanimivo mi je bilo, da sama nikoli ne bi dala filma Rop stoletja na ogled tretješolcem, otrokom pa je bil zelo všeč. Super mi je bilo, ker smo se po vsakem filmu, pred in na koncu celotne projekcije pogovarjali, analizirali ... Učenci so žal navajeni na »kolosejske« filme, zato se mi zdi super, da jih pripeljemo k vam, kjer so filmi drugačni, meni osebno boljši. Zelo so uživali tudi na delavnicah animiranega filma. Super ste!

Popotovanje cesarskega pingvina 2

Otroci so si prvič ogledali dokumentarni film. Bili so navdušeni, motivirani. Na koncu so imeli kar nekaj vprašanj o pingvinih.

Ptice jezer, njihova vrnitev

Film se dotakne mnogih tem, ki se jih obravnava v tretjem razredu, tukaj so prikazana različna življenjska okolja, življenjski krog, ekologija, živalske vrste, letni časi ...

Slon II

Filmi so jim bili všeč, všeč jim je bil pogovor z ustvarjalci. Po ogledu so likovno in literarno ustvarjali. Nastali so zanimivi zapisi in ilustracije.

Jagodni izbor animiranih filmov je za učence posebno doživetje. Sami povedo, da do sedaj nikoli niso razmišljali, kako je kakšna risanka narejena, koliko ljudi sodeluje pri tem, kako pomembna je glasba in drugi zvočni efekti in še mnogo tega. Po ogledu se vračamo v šolo peš, saj je čas do šole zelo primeren za njihovo razmišljanje o videnem in sproščen klepet, v katerem izražajo svoje mnenje in ga utemeljujejo. Zelo poučno in zanimivo je tudi spretno vodenje animatorice, ki z veliko mero občutka za otroke vodi razgovor med posameznimi animacijami. Prav tako je zanimivo spoznati ustvarjalce animiranega filma, ki učencem odgovorijo na vprašanja, ki se jim tisti hip porodijo. Zelo smo veseli in hvaležni, da imamo priložnost doživeti animirani film drugače, pa čeprav imamo občutek, da nam je na voljo vsak dan na televiziji. Menim, da otrokom spremeni odnos do njega, saj ga odslej gledajo z drugimi očmi.

Sova in miška

Otroci so presenetljivo dobro spremljali muzikal, celo bolje kot animirane filme, popolnoma so se vživeli v vsebino, osvojili so nove izraze na neposreden način. Izbrali so si najljubši lik – dečka s pravili.

Komentarji otrok:

»Otroci so bili prijatelji, ne glede na to, da so se kregali.«

»Tudi jaz si želim skritega prijatelja, čeprav to ni prav.«

»Naučili smo se, da sove jejo miške.«

»Mislim, da je punčka dala kosti od miške fantku, zaradi radovednosti.«

»Miška je lahko tudi nevidna.«

»Jaz bi bil pameten, če bi bil miš in bi se hitro skril pod formulo in močno držal/bežal.«

Osmošolci

V zadnjem triletju se učitelji največkrat odločajo, da učencem pokažejo filme s tematiko odraščanja in medvrstniških odnosov (**Vratar Liverpoola**, **Še žal ti bo!**, **Novi mulc**, **Max v zadregi** ...), prek filma pa tudi spoznavajo drugačne kulture (**Zeleno kolo** in **Tahan**) ter različne problematike, ki so značilne za to obdobje (**Pobalinka**, **Moja sestra suhica** ...). Odločajo se predvsem za ogled sodobnih igranih filmov, v manjši meri tudi animiranih filmov (**program Slon na Animateki**, **Skrivnost iz Kellsa** ...) in dokumentarcev (**S porazi do zmage**, **V letu hip hopa** ...), še redkeje za ogled filmskih klasik (**400 udarcev**, **Moderni časi**). V desetih letih so se učenci v zadnjem triletju udeležili **68 različnih programov**.

UČENCI 8. RAZREDA

12 najbolj gledanih filmov

Vratar Liverpoola

Zeleno kolo

Še žal ti bo!

Slonov tekmovalni program III

Novi mulc

Tahan

Max v zadregi

Pobalinka

Skrivnost iz Kellsa

Kauwboy

Moja sestra suhica

Kraljestvo vzhajajoče lune

Več ogledov tudi

Bekas, Gospodična Nemitežit, Bučko, Oča, Fant s kolesom, Ledeni zmaj, Razred, Pojdi z mano, Beautiful girl, Sonita, S porazi do zmage, Buda se je zrušil od sramu, Medena koža, Perzepolis, Gajin svet, Nika, Mali Nikec, Mala selivka, Le Havre, Socialno omrežje, Mustang, Učitelj, Utrip ljubezni, Nenavadna dogodivščina, V letu hip hopa, Kapitan Fantastični, 400 udarcev, Los bando, Košarkar naj bo, Med volkovi, Juno, Moderni časi ... in še 23 drugih različnih programov.

Nekaj vtisov iz ankete o posameznih filmih:

Bučko

Film je privabil solze in smeh. Obravnava tematike, o katerih otroci že nekaj vedo, a se ne pogovarjajo o njih ne doma, ne z vrstniki, ne v šoli. Jih pa zanimajo in bi o njih radi govorili – film tako odpre prostor za take pogovore (alkohol, mamila, razdrte družine, druge oblike družin, domov). Pohvalila bi pogovor po filmu.

Odlično je bilo, da smo si pred filmom Bučko ogledali še slovenski kratki animirani film Dvorišče in se na kratko seznanili s stop-motion animacijo. Film Bučko je res odličen in lahko nagovori učence na več ravneh, četudi nekateri najstniki tega nočejo pokazati in priznati. Ker nismo sodelovali pri pogovoru, smo vaša vprašanja uporabili za kratek pogovor z učenci na šoli. Menim, da sta oba filma nagovorila učence. Dvorišče je verjetno bližje njihovi resničnosti in jih je predvsem zabaval s svojimi vizualnimi učinki in s svojim humorjem. Bučko pa se jih je dotaknil globlje, če so si dovolili. Neko dekle je bila na primer po filmu povsem navdušena in hkrati pretresena ter kar ni mogla prehvaliti filma. Še posebej je pohvalila glasbo v filmu. Tudi vse učiteljice smo bile nad filmom Bučko navdušene, tako z vsebinskega kot vizualnega vidika.

Fant z oblaki

Lep, tankočutno narejen film z odličnimi igralci v prelepi naravi in z vedno aktualno zgodbo. Naši otroci so že po nekaj kadrih "padli not" in spremljali dogajanje brez (sicer vedno prisotnih) komentarjev. To veliko pove. Po filmu so bili sami pozitivni odzivi.

Učencem je bil film zanimiv, saj smo ga povezali s tematikami, ki so aktualne v njihovem življenju. Zanimal jih je predvsem odnos Niilasovih staršev. /.../ V zaključnem delu analize filma smo se dotaknili čustvenih stanj in načinov za izražanje naših čustev. Film je bil odlično izhodišče za čustveno opismenjevanje otrok (zavedanje čustev in samoregulacijo).

Gospodična Nemitež

Film je bil zanimiv, dobro izhodišče za nadaljnje pogovore na to tematiko, Večini učencev je bil všeč, so razumeli samo dogajanje, ravnanje likov ...

Los bando

Film je po eni strani lahкотen, zabaven, po drugi strani pa se dotakne življenjskih problemov marsikaterega otroka oz. najstnika. Vsem učencem je bil film zelo všeč, ker je bil zabaven, ker govori o pomenu prijateljstva, ker je pomemben element glasba, ker je dinamičen.

Film pritegne učence zaradi starosti junakov, ki je blizu njihove, razmislek ponujajo življenjske situacije, ki so prav lahko tudi situacije učencev, uživali so v humornih elementih in dialogih, pozitivno je tudi to, da film ni z angleškega govornega področja. Učenci so se ob filmu sprostiti in uživali.

S porazi do zmage

Meni kot svetovalni delavki je za moje področje dela veliko vredna tema truda, porazov, ki so delni in preko katerih (lahko) prideš do zmage. To lahko uporabim pri delu na drugih področjih (učno, čustveno ...). Po filmu smo se pogovarjali z otroki; tisti, ki sami izkušajo treninge, so film videli drugače kot tisti, ki ne. Vaš program je super in še se bomo udeleževali projekcij.

Z ljubeznijo, Vincent

Ogledali smo si animirani film Z ljubeznijo, Vincent. Zelo sem si želela, da bi ta animirani film učenci videli. Sprva me je sicer malo skrbelo, kako ga bodo sprejeli, in če bo primeren za njihovo starost. Zato sem učence pri pouku dobro pripravila na ogled. Ob ogledu slik preko projektorja sem jim opisala življenje in delo slikarja Vincenta van Gogha. Ogledali smo si tudi kratek odlomek filma Z ljubeznijo, Vincent, ki je na spletni strani Kinodvora. Učenci so s pričakovanjem čakali na ogled. V Kinodvoru je učence pred ogledom nagovorila gospa, ki je tudi vodila pogovor po ogledu. To se mi zdi odlično, saj so se učenci tako zbrali in osredotočili svojo pozornost na film. Film so pozorno in z zanimanjem gledali, v kinodvorani so bili med ogledom mirni in tiho. V pogovoru po ogledu filma so bili sprva bolj zadržani in se niso želeli izpostavljati, a se je z malo vzpodbujanja in z podvprašanji razvil zanimiv pogovor. Po vrnitvi v šolo sem prosila učence, da mi zapišejo svoje mnenje o animiranem filmu, ki smo si ga ogledali. Vsi učenci so zapisali, da je bil film zelo zanimiv, da jih je ganil in pripravil k razmišljanju. Žal jim je bilo le, da v filmu niso izvedeli, kaj je bil zares vzrok smrti Vincenta.

Sonita

Film je spodbudil razmišljanje pri učencih in predvsem razširil možnosti razumevanja begunske problematike in pogled tudi z druge plati.

Prepoznavanje elementov kakovosti filma med strokovnimi delavci

Zanimalo nas je, v kolikšni meri kakovost filma prepoznavajo tudi vzgojitelji in učitelji, ki spremljajo otroke, in kateri elementi so tisti, ki jih čutijo kot pomembne. Odzive otrok in strokovnih delavcev na filme v programu Kinobalon – MOL generacije sicer zbiramo redno že vseh deset let, saj nam prav ti omogočajo načrtovanje, nadgradnjo in izboljšave programa. Evalvacija pa je bila priložnost, da nanje pogledamo bolj sistematično. V anketi smo zato strokovnim delavcem našli več dejavnikov, ki merijo kakovost samega filma ali pa pričajo o tem, kako so film doživeli otroci. Po ogledu smo anketirance prosili, da film ocenijo po vseh naštetih elementih.

V splošnem so anketiranci našete elemente ocenjevali zelo visoko. Najpogosteje poročajo o tem, da so film **otroci gledali z zanimanjem** (povprečna ocena = 4,7, le trije učitelji so postavko ocenili z 2 ali 3), **da je bil vizualno zanimiv** (povprečna ocena = 4,7, kar 93 % učiteljev je izbralo oceni 4 ali 5) ter **primeren starosti otrok**. Še vedno zelo dobro, a relativno najmanj poudarjena lastnost filma je zmožnost, da **se otroci v njem prepoznajo** (povprečje = 4,1), kar pripisujemo odgovorom ob filmih o naravi, v katerih se ljudje dejansko težje prepoznamo.

Tabela 4: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri film, ki ste si ga ogledali, ustreza naslednjim opisom.

	VVZ	OŠ3	OŠ8	skupaj
	povprečna ocena (1-sploš se ne strinjam ... 5-zelo se strinjam)			
film so otroci gledali z zanimanjem	4,9	4,7	4,6	4,7
je vizualno zanimiv	4,7	4,8	4,7	4,7
je bil primeren za starost učencev	4,7	4,5	4,8	4,6
jih je spodbudil k razmišljanju	4,6	4,8	4,5	4,6
so lahko razumeli zgodbo	4,7	4,4	4,7	4,6
so se lahko vživeli v like ali njihova čustva	4,6	4,5	4,5	4,5
jih je zabaval, nasmejal	4,7	4,4	4,2	4,5
smiselno dopolnjuje šolsko delo/delo v vrtcu	4,4	4,6	4,5	4,5
je spodbudil pogovore med njimi še po ogledu	4,6	4,5	4,3	4,4
film prinaša nove, zanimive filmske govorce	4,4	4,5	4,3	4,4
je izpostavil teme, ki so zanje pomembne	4,5	4,3	4,5	4,4
so se v njem lahko prepoznali	4,2	3,9	4,2	4,1
število odgovorov	53	40	35	128

Zaradi velikega števila filmov in razpršenosti odgovorov so ocene po posameznih filmih sicer zanimive, ni pa jih moč posplošiti na posamezen film, zato jih v poročilu ne prikazujemo. Nam pa izvajalcem programa tako prevladujoče pohvale filmom kot posamične pripombe vseeno nudijo izjemno pomemben vpogled v odzive na film pri gledalcih. Vseeno smo si želeli še bolj vsebinskih odgovorov, zato smo anketirance v jesenskem delu evalvacije v vprašanju, ki je bilo odprto, spodbudili, da zabeležijo svoja osebna opažanja o filmu in učinkih pri učencih. Del odgovorov smo že predstavili ob filmih v prejšnjih poglavjih, tu pa je nekaj poudarkov, ki se nanašajo na različne elemente kakovosti.

Z naborom filmov sem zadovoljna, prinašajo aktualno tematiko glede njihovih odnosov, odraščanja ... Filme si že tretje leto ogledamo v okviru KD.

Film je privabil solze in smeh. Obravnava tematike, o katerih otroci že nekaj vedo, a se ne pogovarjajo o njih ne doma, ne z vrstniki, ne v šoli. Jih pa zanimajo in bi o njih radi govorili – film tako odpre prostor za take pogovore.

Vsakič sem presenečena, kako estetske in kvalitetne animacije pri otrocih spodbudijo domišljijo in nadaljnje ustvarjanje. Prav tako se navdušujem nad programom, ker se mi zdi pomembno, da otroci doživijo filmsko vzgojo že v predšolskem obdobju. Odziv otrok je vedno v polni meri, tako pri ogledu filmov kot pri delavnicah.

Deček s posebnimi potrebami ne mara hoditi s starši v kino, tukaj pa je užival od začetka do konca. Otroci so bili vpeti v gledanje od začetka do konca in kar čakali, kdaj bo na vrsti druga risanka. /.../

Zanimivo mi je bilo, da med samim gledanjem ni bilo nobenega pogovarjanja, tudi med tistimi drugače nemirnimi otroki.

Film pritegne učence zaradi starosti junakov, ki je blizu njihove, razmislek ponujajo življenjske situacije, ki so prav lahko tudi situacije učencev, uživali so v humornih elementih in dialogih, pozitivno je tudi to, da film ni z angleškega govornega področja. Učenci so se ob filmu sprostiti in uživali.

Pomembno je, da učencem čim bolj pogosto predstavimo evropsko filmsko produkcijo, ker sicer ne pridejo v stik z njo. Dobrodošel je vsak projekt, ki to omogoča. Film je bil primeren za učence, tematika je bila zabavna, liki izdelani.

Vsak film, ki smo si ga doslej ogledali, je pustil pri učencih sledi.

Pogovori ob filmih v dvorani

Prav vsak obisk šolskega programa v Kinodvoru je pospremljen z **uvodom v film**, v katerem otrokom in mladim predstavimo, kaj si bodo ogledali, pri čemer vsebino prilagajamo starosti udeležencev, njihovim zanimanjem in zmožnostim. Prilagajamo pa se tudi samemu filmu: pri nekaterih filmih je poudarek morda na avtorju, drugje na vsebini ali motivaciji otrok za spremljanje filma. Pomemben je tudi kontekst ogleda: če nas otroci obiščejo prvič, je pomembno, da jim predstavimo kino in njegove posebnosti, drugič spet imamo na obisku avtorja in se posvetimo njemu, tretjič učitelji sami izrazijo željo, da v uvodu morda poudarimo nekatere vidike filma (žanr, likovno podobo, glasbo, filmske poklice ...). Bistveni element uvoda pa je, da spodbudimo radovednost otrok ter na njim prilagojen način predstavimo tisto, zaradi česar je ogledani film poseben (posebna tema, domišljeno oblikovani liki, posebnosti v filmski in avtorski govorici, zanimiv filmski, družbeni ali drug kontekst filma ...). Včasih so uvodi krajši, drugič daljši, pri najmlajših obiskovalcih so pogosto igrivi (kino telovadba, uporaba lutk in iger pri razlagah ...), običajno temeljijo na dialogu, pri osmošolcih pa so tudi že bolj poglobljeni in strokovni, kadar gre za zahtevnejša filmska dela. V desetih letih se je tako nabralo lepo število uvodov in sodelavcev, ki jih izvajajo: zaposleni v Kinodvoru, pogosto pa tudi zunanji sodelavci, zlasti ko po ogledu vodijo tudi pogovor.

Moje mnenje je, da nekaj uvodnih besed pred predvajanjem filma zelo ustreza. Učenci se umirijo, sodelujejo v pogovoru in se tako pripravijo na ogled filma.

Izpostavila bi pomembnost interaktivnega pogovora pred in po vsakem filmu, kar je bilo otrokom in odraslim omogočeno. Na ta način se spodbudi občinstvo k razmišljanju o sporočilu filma z različnih zornih kotov.

Eden bistvenih elementov filmsko-vzgojnega dela v programu pa so **pogovori ob filmih**, ki jih izvajamo neposredno po ogledu v dvorani Kinodvora. Včasih, ob programih kratkih filmov, pa tudi med posameznimi filmi ali filmskimi sklopi, saj je tako spomin na videno najbolj živ. V desetih letih smo v sklopu MOL generacij izvedli **381 daljših pogovorov** v dvorani neposredno po ogledu filmov (nekaterih krajših pogovorov ali pogovorov med kratkimi filmi ne beležimo, zato je skupno število še precej večje). Na teh pogovorih je sodelovalo **19.615 otrok**, največ osmošolcev oz. učencev zadnjega triletja – **9912 osmošolcev, kar je 71 % vseh udeleženi mladih** v tej starosti.

Pri mlajših učencih in predšolskih otrocih pogovore izvajamo predvsem ob krajšem filmskem programu, saj je njihova pozornost omejena in bi stežka zdržali daljši film in še pogovor. Vseeno pa je pogovor dobrodošel, sploh kadar to zahteva vsebina filma ali si dialoga želijo udeležene skupine. Tako se je tudi v 3. razredih pogovora v MOL generacijah udeležilo **39 % otrok**, kar v desetih letih pomeni slabih **5200 otrok**, med predšolskimi otroki pa **27 % oz. dobrih 4500**.

Na pogovorih je sodelovalo prek sto različnih sogovornikov, skupno število pa je verjetno še višje, saj je zlasti marsikateri član filmskih ekip, glasbenikov ali drugih ustvarjalcev ostal tudi nezabeležen. Uvode in

pogovore izvajajo zaposleni v Kinodvoru in zunanji sodelavci, posebej usposobljeni filmske pedagoginje in pedagogi: **Barbara Kelbl, Živa Jurančič, Petra Slatinšek, Marina Katalenič, Petra Gajzler, Žan Lep, Martina Peštaj, Andreja Goetz ...**

Posebno kakovost v pogovorih pomeni prisotnost **filmske ekipe** – največkrat režiserjev in igralcev, pa tudi drugih filmskih ustvarjalcev. Ker gre za mladinske filme, so ti posebni gosti včasih tudi vrstniki otrok v dvorani ali le nekaj let starejši. Pogovori so takrat še posebej živahni, saj otroci in mladi poleg izkušenj, uvidov in znanj, ki jim jih lahko podajo zreli filmski ustvarjalci, navežejo tudi živi stik s tistimi, ki jih sicer poznajo le prek platna ali televizije. Med slovenskimi filmskimi ustvarjalci, ki smo jih gostili, so: **Boris Petkovič (V letu hip hopa, Utrip ljubezni in Košarkar naj bo)** ter igralci v njegovih filmih, **Igor Šterk (Pojdi z mano)** in igralci v njegovem filmu **Pojdi z mano**, Slobodan Maksimović in igralka Ylenia Mahnič (**Nika**), **Vlado Škafar** in igralca v filmu **Oče**, Miha Hočevar ob **Distorziji** in **Gremo mi po svoje**, režiser in video umetnik **Andrej Zdravič**, številni režiserji animiranih filmov, npr. **Kolja Saksida, Timon Leder, Nejc Saje, Zarja Menart**, animatorji in drugi sodelavci ...

Vedno, kadar nas ob otroških filmih obiščejo **filmski gostje iz tujine**, omogočimo pogovor z njimi tudi učencem prek programa MOL generacije: pogovarjali smo se že z brazilskim režiserjem **Alom Abreujem (Deček in svet)**, režiserko **Alice Schmidt** in igralkama Christino in Julio Vogel (**Otroci z gore Napf**), avtorjem filma **Medena koža Jungom**, režiserko filma **Sonita Rokhsareh Ghaem Maghami** (prek Skypa), igralcem **Jackom Hoferjem (Eden od nas)**, režiserjem **Kasperjem Jancisom (Kapitan Morten in kraljica pajkov)** ...

Tretji tip sogovornikov so **strokovnjaki**, ki so na neki način povezani z vsebino filma (psihologi, mladinski delavci, zelo pogosto tudi strokovnjaki s področja različnih družbenih ved in naravoslovja). Ti s svojim strokovnim znanjem dopolnjujejo dialog z mladimi. Ni mogoče navesti vseh, pa vendarle nekaj imen, ki kažejo na raznolikost sodelovanj: urednica in družinska izkustvena terapevtka **Irena Matko Lukan**, pripovedovalka **Špela Frlic**, lutkarica **Ajda Roos**, pisateljici in ustvarjalki **Irena Duša, Majda Koren**, filmska poznavalca in kuratorja **Jurij Meden** in **Igor Prassel**, s področja glasbe pa **Peter Kus, Andrej Goričar, Boštjan Napotnik, Jizzah**, s področja naravoslovja **Staša Tome, Miha Krofel, Mojca Stojan Dolar, Neža Kocjan**, športniki in številni drugi (**Barbara Hanuš, Mirjam Milharčič Hladnik, Barbara Turk Niskač, Neža Prah, Nešo Stojanovič, Katja Žugman ...**), tehnični vodja kina in kino operater **Bojan Bajsič**, ki je poleg redne delavnice Kaj je kino ničkolikokrat popeljal manjše skupine otrok na ogled operaterske kabine, projektorjev, kolutov itd.

Zadovoljstvo s pogovori

Pri izvajanju pogovorov izhajamo iz nekaterih temeljnih vrednot in ciljev, za katere poskušamo usposobiti tudi tiste, ki jih izvajajo redno. V anketi pa nas je zanimalo, v kolikšni meri smo pri tem uspešni. Strokovni delavci so različne vidike pogovora ocenjevali na lestvici od 1 (zelo slabo) do 5 (zelo dobro). Kar 96 % vprašanih je z najvišjima ocenama ocenilo **izbor tem pogovora**, 95 % **metode vodenja pogovora**, 91 % **izvajalčevo sposobnost, da motivira otroke k sodelovanju in dialogu**, še vedno visokih 86 % pa, da je **pogovor spodbudil širše ali poglobljeno razumevanje filma**. Vse ocene elementov so bile najmanj 3 ali više, le pri eni točki sta 2 anketirani osebi označili oceno 2 (pa še tu je šlo pri enem le za uvod v film, ne daljši pogovor). Zadovoljstvo s pogovori je torej med strokovnimi delavci ocenjeno zelo visoko na več dimenzijah.

Tabela 5: Kako bi ocenili naslednje vidike pogovora o filmu v dvorani Kinodvora?

	število odgovorov	povprečna ocena	% zadovoljen ali zelo zadovoljen
metode vodenja pogovora	77	4.58	95 %
izbor tem pogovora	68	4.62	96 %
pogovor je spodbudil širše ali poglobljeno razumevanje filma	65	4.43	86 %
sposobnost izvajalca za motiviranje otrok k sodelovanju in dialogu	67	4.58	91 %

Težka tema, a predstavljena na način, ki je otrokom nudil možnost rešitve, ob ogledu in pogovoru pa možnost raziskovanja drugačne realnosti od tiste, ki jo poznajo sami.

Všeč mi je bil vmesni pogovor med vsakim filmom – otroci so me zelo presenetili, da so tako pozorno spremljali dogajanje, da so lahko in se upali odgovarjati tudi v mikrofon. Pohvala vsem vpletenim ...

Filmska pedagoginja je odlično vodila pogovor po ogledu filma, povsem nepričakovano za nas učitelje je zanimive odgovore in pogled skozi mlade oči zvalila tudi iz učencev, ki se sicer ne izpostavljajo radi. Pogovorili so se o mnogih plasteh filma, pa vseeno je ravno prav vsebine ostalo toliko skrivnostne, da bodo mnogi prebrali tudi knjigo. Še enkrat hvala za ta čudovit dan, vsi smo bili zelo zadovoljni!

Zelo mi je bilo všeč, ker je bila pred filmom kratka napoved in po njem evalvacija, v kateri so otroci zelo sodelovali. Pohvalila bi gospo, ki je povezovanje vodila, ker je otrokom postavljala odprta vprašanja in je znala otroke spodbuditi k razmišljanju, ter jim to dopustila (jim dala čas za razmislek in možnost, da se izrazijo).

Pohvalila bi gospo, ki je vodila pogovore med filmi – s svojo dostopnostjo otrokom je pozornost slednjih prevzela.

Otroci so se pogovarjali tudi med seboj brez moje sugestije ali vodenja, uživali so v pogovoru z vami ...

Učence ta tema zelo zanima, vendar so plahi pri izražanju svojih mnenj in čustev, težko se jim je bilo razgaliti, še posebno po mikrofonu. Potrebujejo malo več časa, vendar se na koncu vseeno odprejo in začnejo sodelovati. Že to, da niso klepetali in se presedali po stolih, je dokaz, da jih je film pritegnil. Po filmu so se med seboj pogovarjali, kdo v njihovem razredu je ta »gospodična Ne mi težit«.

Gradiva in knjižice

Z udeležbo v programu udeležencu prejmejo tudi brezplačna gradiva, ki jih pripravljamo v sklopu projekta ali pa z drugimi viri sofinanciranja.

Učiteljem in vzgojiteljem so namenjena **pedagoška gradiva**. Ker pogosto ogled filma ni mogoč vnaprej, strokovni delavci pa želijo biti seznanjeni s filmom, ki si ga bodo ogledali, pedagoško gradivo najprej vsebuje vse potrebne podatke o filmu in daljšo, razširjeno vsebino (v sporedih in najavah filmov je namreč običajno naveden le zelo kratek opis filma). Tako so strokovni delavci bolj opremljeni z vsem potrebnim, da na ogled filma lahko pripravijo tudi otroke ali učence ter zasnujejo, kako bodo film vključili v siceršnje šolsko delo. Pomemben del gradiva so izhodišča za pogovor, ki nudijo konkretne teme, razmisleke in vprašanja, o katerih se lahko o filmu pogovarjajo v razredu ali skupini bodisi za pripravo na ogled ali pa po ogledu. Glede na temo filma v pripravo gradiva po potrebi vključujemo tudi strokovnjake drugih, nefilmskih področij, ki film postavijo v širši kontekst. Vključujemo pa tudi predloge dodatnih dejavnosti (delavnic, ustvarjanja, povezovanja z drugimi predmeti).

V desetih letih izvajanja filmsko-vzgojnih programov v Kinodvoru je nastalo **122 pedagoških gradiv**, približno dve gradivi letno financiramo tudi s sredstvi MOL generacij. Gradiva so brezplačno dostopna na spletni strani Kinodvora ter so strokovnim delavcem in staršem na voljo tako ob ogledu filma v Kinodvoru kot v razredu ali vrtcu ali obisku drugih kinematografov.

V anketi nas je zanimalo, v kolikšni meri pripravljena gradiva zadostijo potrebam učiteljev in vzgojiteljev. Vsi vidiki gradiv so relativno visoko ocenjeni (povprečna ocena okrog 4,5), vseeno pa učitelji najvišje ocenjujejo **pomoč gradiv pri pripravi na film, nudenje kakovostnih izhodišč za pogovor ter informacije o filmu samem**. Čeprav vprašanja nismo zastavili veliko anketirancem, lahko pedagoška gradiva ocenimo kot ustrezna, saj so se vse ocene gibale med 3 in 5 (razen ene same ocene 2 glede kakovosti izhodišč za pogovor pri enem od filmov).

Tabela 6: Kako bi ocenili naslednje vidike pedagoškega gradiva?

	št. odgovorov	povprečna ocena	% zadovoljen ali zelo zadovoljen
je v pomoč pri pripravi na film	26	4,7	96,2
ponuja dovolj informacij o filmu in vsebini filma	28	4,5	92,9
kakovost izhodišč za pogovor	27	4,5	92,6
je v pomoč pri načrtovanju dodatnih dejavnosti	26	4,5	84,6
uporabnost	28	4,4	82,1
povezanost z učnimi načrti	25	4,2	76,0

Poročanje o dejanski uporabi gradiv kaže, da je **velika večina anketirancev, ki so gradivo prejeli, tudi uporabila to gradivo pri pripravi na film ali dejavnosti**. Preseneča pa visok delež odgovorov, da gradiva niso prejeli, saj so se ti pojavljali tudi ob filmih, za katere so gradiva pripravljena. Največji razlog za to je, da gradiva niso pripravljena za vse filme v programu, ampak le za izbor (sicer poskušamo zajeti večino kakovostnejših naslovov, a vedno to ni mogoče). Hkrati pa sklepamo tudi, da se zgodi, da oseba, ki se dogovarja za predstavo, tega ne posreduje naprej dejanskim učiteljem/vzgojiteljem na projekciji. Enaka pozornost je potrebna tudi na naši strani, da gradivo res vedno pošljemo ne glede na to, da je prosto dostopno na spletu. Evalvacija nas tako spodbuja, da še večjo skrb namenimo temu, da gradiva pogosteje pridejo do pravih naslovnikov, zlasti ker odgovori strokovnih delavcev kažejo, da so jim dejansko v pomoč.

Tabela 7: Ste si pri pripravi na film ali dejavnostih po ogledu pomagali s pedagoškim gradivom?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	skupaj
da	14 (51,9 %)	9 (69,2 %)	5 (45,5 %)	34 (57,6 %)
ne	2 (7,4 %)	0	2 (18,2 %)	4 (6,8 %)
nismo prejeli	11 (40,7 %)	3 (23,1 %)	4 (36,4 %)	20 (33,9 %)
ne vem	0	1 (7,7 %)	0	1 (1,7 %)
skupaj	27 (100 %)	13 (100 %)	11 (100 %)	59 (100 %)

V drugem delu anketiranja smo strokovne delavce vprašali, ali pri gradivih kaj pogrešajo. Tudi odprti odgovori so pokazali, da so gradiva ustrezna.

Z gradivom sem zadovoljna in ga uporabljam, kadar pripeljem na ogled filma učence, ki jih učim.

Nič ne pogrešamo. Vse je zajeto, kar je potrebno.

Ogledali smo si napovednik filma, se na kratko pogovorili o njihovih prvih vtisih, o razumevanju zgodbe. Nato pa smo na podlagi napovednika sklepali na teme, ki jih film izpostavlja. Pri tem mi je bilo v pomoč pedagoško gradivo ob filmu. Ustavili smo se predvsem ob temi izražanja čustev – katera čustva, na kakšen način, povezava z njihovim življenjem.

Drug tip gradiv so **knjižice iz Zbirke Kinobalon**, ki so neposredno namenjene otrokom. Z njimi poskušamo otrokom približati vsebine filmov in njihov nastanek. Glavni poudarek knjižic je na interaktivnosti, igri, krajših, otrokom prilagojenih prispevkih in zlasti spoznavanju filma in vsebin skozi igro. Knjižice so brezplačne, otroci jih prejmejo ob ogledu izbranega filma.

V desetih sezonah programa Kinobalon smo pripravili **38 različnih knjižic**, nekatere od njih so zahtevale tudi ponatise, saj so načrtovane naklade pošle. Nekaj knjižic pa sta za lastno uporabo ponatisnila tudi Art kino mreža Slovenije in Nacionalni program Filmske vzgoje v letu 2014–2015.

Med knjižicami prevladujejo:

- **knjižice, vezane na posamezen film** (v letu 2018 so npr. izšle *Čarobna zima v Mumindolu*, *Pikica*, *Koko in nosorog*, *Fant z oblaki*);
- **knjižice s splošnejšo filmsko vsebino** (doslej smo pripravili knjižici *Animirani film*, ki jo otroci prejmejo ob ogledu te vrste filmov, in *Kaj je kino*, ki jo dobijo ob katerem koli filmu, ki nima lastne knjižice, ali pa na željo učiteljev, da bi poudarek želeli dati tej vsebini)
- **knjižice Bobrov dnevnik** (te so tematsko širše usmerjene, saj zajemajo več področij kulturno-umetnostne vzgoje, Kinodvor pa jih pripravlja za vse ustanove, vpete v program festivala Bobri).

Zelo redko, a vendarle, knjižice za otroke pripravijo tudi distributerji filma ali producenti, Kinodvor pa prispeva le k tisku za uporabo v lastnem programu (*Fantomski deček*, *Zemlja: Nepozaben dan*, *Ptice jezer*).

Vprašanje o uporabi knjižic je bilo namenjeno vzgojiteljicam in učiteljem 3. razredov, saj so knjižice namenjene tem mlajšim generacijam. Knjižice naj bi prejelo prbl. tri četrtine (77 %) otrok iz vrtcev in dve tretjini (67 %) učencev 3. razreda. Ker pa veliko anketirancev na to vprašanje ni odgovorilo, sklepamo, da je dejanski delež nekoliko nižji.

Tabela 8: So učenci ob projekciji prejeli knjižice iz Zbirke Kinobalon?

	VVZ	OŠ3	skupaj
da	31 (77 %)	8 (67 %)	39 (70 %)
ne	12 (23 %)	3 (25 %)	15 (27 %)
ne vem	1 (0 %)	1 (8 %)	2 (2 %)
skupaj	44 (100 %)	12 (100 %)	66 (100 %)

Slaba polovica vprašanih (42 %) je knjižice uporabila pri delu v šoli ali vrtcu – pogosteje v 3. razredu. V vrtcu pa jih večinoma odnesejo domov. Ker je število anketiranih, ki so na vprašanje odgovarjali, dokaj nizko, ugotovitev ne gre posploševati. Vseeno pa kažejo na priložnost, da uporabo knjižic še bolj vpnemo v spremljevalne dejavnosti v samem vrtcu ali razredu ter da strokovnim delavcem bolje predstavimo možnosti njihove uporabe že v pedagoškem gradivu, saj so knjižice zasnovane kot pripomoček za poglabljanje filmske izkušnje.

Tabela 9: Na kakšen način ste uporabili knjižice?

	VVZ	OŠ3	skupaj
pri delu v šoli	7 (30,4 %)	7 (77,8 %)	14 (42,4 %)
učenci so jih odnesli domov	20 (90,9 %)	5 (55,6 %)	25 (80,6 %)
skupaj	27 (100 %)	12 (100 %)	39 (100 %)

Z učenci smo jih skupaj prebrali, razložili, izpolnili. Škoda da nismo dobili tiste, ki predstavlja animirani film.

Ker so predšolski otroci, bi bilo nujno, da je gradivo v večjem formatu, da lahko otroci to uporabljajo (rišejo, pišejo).

Všeč jim je bila zloženka, ki so jo prejeli, saj je gradivo vizualno podprto. Laponsko so kasneje tudi samostojno iskali na zemljevidu Evrope.

Delavnice in druge dodatne dejavnosti izven kina

Delavnice, ki spremljajo ogled filmov, ponesejo doživetje filma tudi v prostore šol in vrtcev. Dan ali dva po obisku kina mentorice in mentorji delavnic obišejo otroke v razredu ali igralnici in skupaj z njimi ustvarjajo.

Že ob začetku smo specifično za program MOL generacije skupaj s partnerjem Društvom Slon razvili dve vrsti filmskih delavnic: delavnico optičnih igrač Slon in delavnico animiranega filma Slon. Leta 2016 smo v sodelovanju s producentom ZVVIKS v program MOL generacije umestili tudi ogled studia za snemanje lutkovnih filmov KOYAA. V lanskem letu pa v sodelovanju z društvom Dagiba sklop delavnic, ki se osredotočajo na slušni vidik filma Da se giba: zvok in slika.

V sklopu programa Kinobalon – MOL generacije izvajamo še druge delavnice: mnoge od teh so povezane s specifičnimi vsebinami posameznih filmov in nastajajo v sodelovanju z najrazličnejšimi partnerji (filmskimi ustvarjalci, društvi, povezujemo pa se tudi z izvajalci iz širšega področja kulture ali drugih dejavnosti, kot so narava, družba, šport). Ker pa gre tu predvsem za posamične dejavnosti, ki niso del stalne ponudbe, smo jih v evalvaciji analizirali bolj v sklopu pogovorov. Na tem mestu pa se podrobneje posvečamo stalnim delavnicam, ki imajo širok doseg in trajen vpliv.

V desetih letih smo v projektu izvedli **852 stalnih delavnic**. Največ je bilo **delavnic optičnih igrač Slon** za predšolske otroke, v povprečju po **60 vrtčevskih skupin na leto, skupaj se jih je udeležilo 13.045 otrok**. Sledijo **delavnice animiranega filma Slon** za učence 3. razreda: teh se udeleži prbl. **25 razredov na leto**, skupno doslej je na njih sodelovalo **4522 otrok**. Izvedli pa smo tudi še okoli 50 drugih spremljevalnih dejavnosti, na katerih je bilo udeleženih okoli 1000 otrok. V treh zaporednih letih smo z zavodom ZVVIKS k **ogledu procesa nastajanja animirane serije Koyaa** povabili 866 otrok (vseh treh generacij: predšolskih, 3. razreda in 8. razreda). Leta 2016 in 2018 je ogled potekal v snemalnem studiu Vibe v Stegnah, leta 2017 pa so si ogledali razstavo o nastajanju filmov v Galeriji Kresija. V zvočnem in glasbenem opremljanju filmskih odlomkov pa so se predšolski otroci in učenci 3. razreda začeli preizkušati v letu 2018. V sodelovanju z Društvom Dagiba smo izvedli **6 delavnic Da se giba: zvok in slika**.

Tabela 10: Udeležba na delavnicah 2009–2018 – število delavnic (vir: podatki Kinodvora)

Število delavnic	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	skupaj
optičnih igrač	69	67	48	68	72	61	60	44	75	40	604
animirani film			4	19	18	37	42	22	30	30	202
ogled studia								15	15	10	40
Da se giba										6	6
	69	67	52	87	90	98	102	81	120	86	852

Tabela 11: Udeležba na delavnicah 2009–2018 – število udeleženih na delavnicah (vir: podatki Kinodvora)

Število udeleženih na delavnicah	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	skupaj
optičnih igrač	1513	1381	1062	1431	1530	1316	1310	971	1630	901	13045
animirani film			70	345	369	847	948	512	747	684	4522
ogled studia								336	308	222	866
Da se giba										140	140
				1776	1899	2163	2258	1819	2685	1947	14547

Zadovoljstvo z izvedbo delavnic

V anketi smo želeli oceniti tudi kakovost izvedbe drugih dodatnih dejavnosti in delavnic in rezultati so pokazali visoko zadovoljstvo z vsemi naštetimi elementi delavnic. Kljub manjšemu številu anketiranih, ki so odgovarjali na to vprašanje, je zaznati, da so si skoraj enotni, da delavnice **spodbujajo ustvarjalnost in na primeren način razložijo osnove animacije**. Več kot 90 % jih je zadovoljnih tudi z **vsebinsko zasnovano** in tem, da **spodbujajo sodelovanje med otroki**. Še vedno več kot 80 % pa jih je zadovoljnih z **metodami vodenja delavnice** in s tem, da delavnice **pripomorejo k poglobljenemu razumevanju filma in filmskih elementov**.

Tabela 12: Ocenite izvedbo delavnic

	število odgovorov	povprečna ocena	% zadovoljen ali zelo zadovoljen
spodbujajo ustvarjalnost	18	4,9	100 %
razložijo osnove animacije	18	4,8	100 %
spodbujajo sodelovanje	18	4,8	94 %
vsebinska zasnova	19	4,6	95 %
metode vodenja	18	4,5	89 %
pripomorejo k poglobljenemu razumevanju filma	18	4,4	83 %
prispevajo k razumevanju drugih filmskih elementov	19	4,4	84 %

Zaradi visokega splošnega zadovoljstva z delavnicami smo v jesenskem delu anketiranja vprašanje spremenili in anketirance pozvali k prosti evalvaciji te dejavnosti, da bi dobili njihovo bolj osebno izkušnjo in videnje morebitnih izboljšav. Tudi v tako zastavljenem vprašanju prevladujejo pohvale in visoko zadovoljstvo. Vsa opažanja vzgojiteljic, ki so v takih odprtih odgovorih bolj vsebinska, pa opozarjajo tudi na vidike, ki jih je še moč izboljšati, zato so koristen pripomoček za izvajalce pri nadaljnjem delu.

Delavnica optičnih igráč Slon

Pogovor v krogu o animiranem filmu, ki so si ga ogledali otroci prejšnji dan v kinu

Spoznavamo optične igráče

Zelo dobro izvedena, prilagojena razvojni stopnji otrok, otroci so zelo uživali in še nekaj dni po tem govorili o tej delavnici.

Odlična in za otroke privlačna izvedba delavnice optičnih igráč pod vodstvom gospe Anje, ki je otrokom približala svet ustvarjanja animiranih filmov s konkretnimi pripomočki in z njihovim lastnim ustvarjanjem.

Naučili smo se nekaj novih izrazov in zanimivosti o izdelavi filma (tudi jaz). Otroci so sodelovali, ker jih je pritegnila tema in »nove igráče«. Edino na koncu jim je že malo zmanjkovalo koncentracije in so težko sledili navodilom za knjigofrc. Pohvalila bi izvajalko, ki je bila prijazna in strokovna do otrok (znala jih je motivirati in umiriti) ter zelo umirjena in potrpežljiva.

Krasna izvedba delavnic. Učenci so aktivno sodelovali, njihov izdelek je bil v tako kratkem času narejen izjemno dobro.

In filmski trak

Nato optične igrače izdelamo še sami

Krasna skupina, zbrana, poslušljiva, radovedna, komunikacija med nami lepa in mirna. Animirali smo tovrnjak ter se ob njihovih risbica in lutki pogovarjali o tem, kako nežive reči oživimo. Čeprav so si film ogledali že sredi oktobra, so se ga dobro spomnili. Pozorneje kot druge skupine so opazovali filmski trak in spremembe med sličicami, ko sem trak zvijala in je potoval v krogu. Preden smo si ogledali slikofrce, smo za razmigavanje naredili nekaj medvedjih poskokov, nekaj slonjih, nekaj takih, kot bi jih naredili veverice, črvički, metulji. Stresli smo roke, z njimi oponašali dežne kapljice in se počasi umirili za ogled zadnje optične igrače. Metodo bom večkrat umestila v svoj program. Tudi izdelavo slikofrcev so takoj dojeli, se potrudili z risbami in presenetili z motivi. Delavnico smo zaključili s povzetkom, razdelila sem jim kartice s tavmatropom, jim povedala zgodbo o nastanku ter vsakemu dala petko. Zlat primer delavnice. (evalvacija mentorice Slon)

foto: Urška Boljkovec

Delavnica animiranega filma Slon

V pogovoru raziskujemo, kako nastaja animirani film.

Delavnice so izvedene zelo strokovno, z veliko mero empatije. Otroci so vedno navdušeni nad njimi, kajti to je za njih nekaj novega. Ko si ogledajo že narejeno risanko, ki so jo ustvarjali, jim od zadovoljstva zastane dih, kajti to je za njih zelo dobra izkušnja, ki jim prinaša odkrivanje novega, nov način dela, razvijanje vztrajnosti ter občutek uspešnosti pri delu v skupini.

Razdelimo se v dve skupini in se odločimo, kaj je tisto, kar bomo oživel v svoji animaciji.

Začenja se ustvarjanje.

In animiranje.

Zdaj zmoremo že sami.

foto: Urška Boljkovec

Ko so se tretješolci /.../ razdelili v dve skupini, sem pogovor s svojo skupino začela s pomočjo kratke animacije /.../. Otrokom je bil tak uvod, ki naj bi pokazal, kakšne trike in finte je mogoče uporabiti pri stop animaciji, zelo fascinanten /.../ Ideja, da gremo tokrat v drugo smer, bolj likovno in manj strukturirano v

smislu narative, se je izkazala za odlično: v uvodno špico animacije smo vključili tudi »čičke račke«, ki so vse bolj zapolnjevale list papirja, pri čemer so lahko – še ena imenitna prednost takega dela – sodelovali vsi in vsi hkrati. Opazila sem, da so si ob takem bolj abstraktnem in eksperimentalnem načinu dela lahko dali duška tudi otroci, ki se likovnega ustvarjanja sicer lotijo z odporom in blokado, češ da ne znajo risati. Otroci so se pri vlogah »režiserja/računalničarja« in »animatorja« izmenjevali kot običajno, sem pa jih pri tem poskušala usmerjati v to, da so se korigirali sami in da je bilo mojega poseganja v delo čim manj – režiser je opozarjal na umikanje rok in na animiranje, pa na to, da so bili premiki dovolj majhni in animirani liki še znotraj formata. Sama animacija se je v veliki meri navezovala na Pesem morja, ki so si jo otroci ogledali v kinu, a zlasti z vidika vključenih likov in okolja: odmik od zgodbe oziroma dejstvo, da si zgodbe niti nismo prizadevali zgraditi, se je že poznalo, kar pa animacije ni osiromašilo, ostalo nam je kvečjemu več časa za spontano ustvarjanje. Škatla z najrazličnejšimi pripomočki, kockami, materiali in drugimi zanimivimi drobnarijami, ki jo s seboj prinese mentor, je naslednja ideja, kako še dodatno prispevati k igri in možnostim ob ustvarjanju. (evalvacija mentorice Slon)

Vodeni ogled snemanje filmov Koyaa

V sklopu programa so si učenci in tudi predšolski otroci lahko ogledali prizorišče snemanja filmov Koyaa v filmskem studiu Viba Film v letih 2016 in 2018, v letu 2017 pa razstavo o nastajanju filmov, ki je bila postavljena v Galeriji Kresija.

Ogled snemalnega studia na Vibi

Ogled razstave v Galeriji Kresija

Delavnico ocenjujeva z najboljšo možno oceno, saj je bilo otrokom na njem razumljiv način predstavljeno snemanje risanega filma. Otroci so se tudi sami preizkusili v vlogi snemalca, pri tem so si pridobili določene izkušnje in spoznali postopek pri nastajanju risank. Vsa pohvala estetskim lutkam, predmetom in zanimivemu podajanju informacij g. Kolje.

Danes smo bili na delavnici v Viba studiu. Učenci so bili navdušeni nad vsemi dejavnostmi. Takoj so imeli ideje, kaj bi oni naredili. V prihodnjih dneh bomo skušali kakšno idejo tudi izvesti. Vsebine in metode vodenja so bile popolnoma prilagojene našim tretješolcem. Ob povratku v šolo smo naredili povzetek videnega in doživetega. Prav vsi so bili navdušeni tako nad Koyem, njegovim premikanjem kot tudi nad tem, kako čudovito so izdelani rekviziti. Lastna izkušnja snemanja kratkega kadra pa je bila še dodatno doživetje! Hvala gospodu Kolji in njegovim sodelavcem!

Naši tretješolci so zelo navdušeno ustvarjali skupno animacijo. Poleg seznanjanja s postopkom in realizacije idej je pomembno tudi njihovo sodelovanje, organizacija, strpnost.

foto: arhiv ZVIKKS

Delavnice Da se giba: zvok in slika

Kako je bil slišati film v kinu? Kaj, če bi zvok spremenili? Bo potem tudi videti drugače?

Obe delavnici sta bili izjemno zanimivi. Učenci so dobili vpogled v zakulisje animiranega filma. Z veseljem so sodelovali, lahko rečem, da so bili dobesedno neučakani, da se preizkusijo v animaciji in glasovni sinhronizaciji likov iz filma. Takšne delavnice lahko močno vplivajo na polja zanimanja posameznih otrok, hočem reči, mogoče bo kateri izmed njih dejansko v prihodnosti postal animator ali zvokovni opremljevalec.

foto: Urška Boljkovec

Bomo poskusili. Vzemimo inštrumente.

Kakšne zvoke bomo ustvarjali?

In kadar razred postane glasbeni studio, je potrebna čista tišina. Pa tudi strašen hrup, ko ga potrebujemo.

Začenja se. Snemamo.

Ujeti je treba pravi ritem.

Zvok ustvarimo tudi s telesom. Gremo vsi skupaj.

Dejavnosti, ki jih izvajajo učitelji in vzgojitelji sami

Kar 86 % anketirancev je poročalo, da je ogled filma **spodbudil pogovore med otroki še po ogledu**. Če se spomnimo izhodišč pri oblikovanju programa, je bila ključna prav ugotovitev, da imajo otroci zelo radi film, toda šola se na to njihovo navdušenje v tistem času še ni dovolj odzivala. **Po desetih letih pa lahko ugotavljamo, da se vzgojitelji in učitelji v veliki meri želijo odzivati na radovednost otrok, še več, da tudi sami aktivno in ustvarjalno spodbujajo filmska raziskovanja.**

V prvih letih izvajanja programa so namreč mnogi strokovni delavci, zlasti v šolah, izražali skrb glede tega, kako naj se lotijo obravnave filma v razredu. Tudi sami so želeli vključiti filmske vsebine v pouk, prek njih vstopiti v dialog z učenci ali pa jih podpreti v spoznavanju filmske umetnosti. Ker pa programi usposabljanja pedagogov ne vsebujejo filmskih vsebin oz. so te res skromne, so pogosto pripovedovali, da se ne čutijo dovolj usposobljene za vodenje bolj poglobljenih pogovorov ob filmu ali drugih dejavnosti.

Pomemben del programa je bilo zato tudi **izobraževanje skozi opazovanje z udeležbo**. V desetih letih se je MOL generacij udeležilo **več tisoč strokovnih delavcev** (število spremljamo od leta 2013, vsako leto se jih udeleži prbl. 600 oz. 12 % od skupnega števila udeleženi). Nekateri učitelji in vzgojitelji so z nami tudi vsako leto. Skozi čas opazujemo, da nam vse več učiteljev poroča, kaj so s filmom počeli tudi sami v razredu, ali pa nas prosijo za pomoč in gradiva za pripravo, vsebino pa vendarle izvedejo sami. Seveda so poleg sodelovanja in opazovanja pogovorov v Kinodvoru veliko vlogo odigrala tudi druga filmska izobraževanja učiteljev, ki so se zlagoma, tudi na pobudo in po zgledu Kinodvora, razvila v Sloveniji, vseeno pa je tu neprecenljiv pomen številčne, redne in sistematične udeležbe na najrazličnejših dejavnostih v sklopu programa MOL generacije skozi celo desetletje izvajanja.

Pričakovali bi, da se s pogostejšim izvajanjem dejavnosti v razredu samem, zmanjšuje zanimanje za pogovore v Kinodvoru. Toda podatki kažejo ravno nasprotno. **Bolj ko so učitelji aktivno vpeti v obfilmske dejavnosti, bolj si želijo izkoristiti vso paleto možnosti, ki jim jih ponuja program.** Dejansko sta dejavnosti tudi povezani: medtem ko je delo v razredu lahko bolj poglobljeno, osebno, razteza se lahko skozi daljši čas in povezuje s širšim naborom drugih dejavnosti, pa so vtisi, ki jih pusti film, najbolj sveži takoj po ogledu. Otroci so pogosto polni opazanj, vprašanj in razmišljanj in včasih je škoda, da bi njihovo doživetje prekinili z odhodom v šolo in pogovorom šele naslednji dan. Pogovor v dvorani otrokom prinaša tudi neko novo izkušnjo, dodatna znanja, ki jih imajo filmski ustvarjalci ali pedagogi, živ stik z umetniki in kulturno ustanovo ter še širšo možnost, da svoja videnja in razmišljanja primerjajo z doživetji vrstnikov iz drugih razredov in okolij. Poseben poudarek pri izvajanju programa v stiku z umetniki in filmskimi pedagogi je tudi **vnos drugačnih metod dela v predšolske in šolske skupine**, ki niso omejene le na prenašanje znanja, ampak segajo na širše področje umetniškega, osebnega in družbenega dozorevanja otrok in mladih.

Priprava na ogled filma

Zanimalo nas je, v kolikšni meri se v šolah in vrtcih pripravljajo na ogled filma. O pripravah na ogled poroča kar 72 % vzgojiteljev, 68 % učiteljev 3. razredov in le približno polovica učiteljev 8. razredov.

Tabela 13: Ste se z otroki pred ogledom pripravljali na film?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	skupaj
da	38 (71,7 %)	27 (67,5 %)	16 (47,0 %)	81 (63,8 %)
ne	15 (28,3 %)	13 (32,5 %)	18 (53,0 %)	46 (36,2 %)
skupaj	53 (100 %)	40 (100 %)	34 (100 %)	127 (100 %)

Anketirance smo prosili, da nam zaupajo, kako so se pripravljali na film. Povzemamo nekaj najbolj tipičnih odgovorov:

*spoznavanje kulturne ustanove, ki jo bodo obiskali,
pogovor o vedenju v kulturni ustanovi,
seznanitev z osnovnimi podatki o filmu,
ogled fotografij in napovednika filma,
priprava s pomočjo poslanega pedagoškega gradiva,
pogovor o animiranem filmu, njegovem nastanku in vsem, kar je treba narediti za izdelavo,
spoznavanje procesa nastajanja filma, filmskih poklicev, spoznavanje sodelujočih pri filmu,
spoznavanje razlik med žanri in filmskimi zvrstmi ter podrobnejša obravnava tipa filma, ki ga bodo gledali,
pogovor o temah, ki jih film obravnava,
obisk strokovnjakov ali društev, povezanih s temo v razredu pred ogledom.*

Manjši del anketirancev pa pravi tudi, da se z otroki o filmu pred ogledom ne pogovarjajo veliko, zlasti ne o vsebini, da pustijo prosto pot doživetju in otrokovi domišljiji.

Pogovori po filmu v razredu ali vrtcu

Anketa kaže, da je **pogovor po ogledu filma postal stalnica v mnogih razredih in vrtčevskih skupinah**. Kar 72 % anketirancev je poročalo, da so se o filmu pogovarjali tudi sami (in to ob dejstvu, da so nekateri imeli pogovor tudi že v kinu). Delež je višji v vrtcih in v 3. razredih, nižji pa v 8. razredih (res pa je, da prav v generaciji osmošolcev največ pogovorov poteka že v dvorani).

Tabela 14: Ste se z otroki pogovarjali tudi po ogledu filma?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	Skupaj
Sami v šoli ali vrtcu	83,3 %	75,0 %	51,2 %	71,8 %

V odprtem vprašanju smo anketirance vprašali, katere teme so sami izpostavili po ogledu in kakšni so bili odzivi otrok. Odgovori kažejo, da strokovni delavci zajemajo zelo pester nabor tem za pogovore po filmu. Nekaj izvlečkov:

vtisi o kinodvorani, opis doživetij in občutij, obisk režiserja in animatorja, oris glavnih junakov filma, pogovor o vsebini filma, zvočni učinki v filmu, govor in sinhronizacija, starinske besede, primerjava s knjigo, razlika med gledanim filmom in filmi, ki jih gledajo sami, navade iz življenja Samijev, ekologija, ogroženost živalskih in rastlinskih vrst, življenjski krog, krčenje gozdov, razhod staršev, izražanje čustev, odnos do narave, pomoč prijateljem, preprečevanje nasilja med otroki, vrstniško nasilje, spletno nadlegovanje, ločitev, odnos starši–otroci, prijateljstvo, revščina, pravičnost, znanje, razlika med življenjem v različnih okoljih, simboli v filmu, vrsta filma, barve v filmu, kako jim je bil všeč in zakaj, nastanek animiranega filma, risana umetnost, varna raba interneta, odraščanje, družina in odnosi, pomen prijateljstva, vera vase, pogovor o vtisih, občutkih ob posameznih prizorih, obnova vsebine, ideja filma, revščina, solidarnost, nerazumevanje, razslojevanje družbe, vztrajnost, nas umetnost nagovarja vse na isti način ...

Nabor tem je zelo širok in kaže, da strokovni delavci pri pogovorih sledijo vsebinam, ki jih film izpostavlja, glede na starost pa vključujejo tudi značilnosti filma, nastajanja filmov in filmskih izraznih sredstev. Pogosto omenjajo tudi, da učenci sami pripovedujejo o tem, kako so doživljali film, in da v

pogovoru sledijo temu, kar otroci izpostavijo. Pogovore navezujejo tudi na otrokove lastne izkušnje, doživljanja. Povezujejo pa jih tudi s temami, ki jih obravnavajo v šoli, in občutljivimi temami, o katerih je otrokom teže govoriti.

Po ogledu sem sledila njihovim spontanim razmišljanjem. Vodila sem razgovor tako, kot je narekoval njihov interes: kaj jim je bilo všeč, zakaj, kateri liki, v katerem animiranem filmu bi lahko nastopali oni in podobno. Zanimivo je bilo, da so jim bile všeč zelo različne stvari, kar se mi zdi odlično, da znajo ustvariti svoje mnenje in ga znajo tudi utemeljiti.

Pogovor o ključnih elementih iz delčkov animiranih filmov in povezava z vsakdanjim življenjem v vrtcu. Otroci so začutili podobnost določenih situacij, razmišljali in iskali možne rešitve.

Še v naslednjih dneh so se pogovarjali o vsebini in tudi sama sem jih spodbudila k temu. Vsak otrok je v vrtec prinesel svojo najljubšo mehko igračo in pogovor je še lažje stekel. Z otroki se veliko pogovarjamo o prijateljstvu in primernem vedenju do prijateljev. Vsebina filma jih je še bolj spodbudila k razmišljanju o tem. Nekateri otroci nimajo težav spregovoriti o družinskih odnosih, nekateri pa so že bolj zadržani. Se mi zdi super ideja pogovor z najljubšo mehko igračo. Nam je bila vsebina filma super. Vse nas je spodbudila k razmišljanju in mene osebno ganila do solz.

Spraševali smo se o načinih sporočanja, pomenu posameznih dejanj ... učenci so imeli veliko različnih interpretacij o posameznih dejanjih, zelo mi je bilo všeč, da so razmišljali in videli toliko različnih sporočil, kar neverbalna komunikacija omogoča. Simpatizirali so z lisico, ko je bila ujeta v dekličino sobo. Razmišljali so, zakaj je lisica potrebovala tako veliko časa, da je sprejela deklico ... O filmu smo se veliko pogovarjali, ker je bil tako bogat.

Učenci so v šoli po ogledu filma z navdušenjem pripovedovali o videnem. Vsak si je zapomnil drugačen element. Začutili so čustveno stisko glavnega junaka. Čustvovali so z njim. Drugi pa so si želeli, da bi barve premagale črnino in tudi obratno.

Medpredmetne povezave in druge dejavnosti

Filmska vzgoja je priložnost za vpeljavo drugačnih vsebin in načinov dela v šolski in vrtčevski vsakdan. Ker združuje ne le najrazličnejša umetniška področja, ampak tudi zelo raznolike vsebine (od osebnih do družbenih, pa tudi naravoslovnih, športa, tujih jezikov in drugih), omogoča tudi številna medpredmetna povezovanja.

Zanimalo nas je, v kolikšni meri učitelji združujejo ogled filma z drugimi dejavnostmi v šoli. Vprašanje je sicer prejel le del anketirancev, a tudi tu se, podobno kot pri pripravi na ogled in pogovorih po filmu, kaže, da je časa za vključitev filma v šolsko delo in njegovo nadgraditev več v vrtcih in pri mlajših učencih, v zadnjih letih osnovne šole pa vse manj.

Tabela 15: Ste ogled filma združili še s kakimi drugimi dejavnostmi v šoli?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	Skupaj
druge dejavnosti v šoli ob ogledu	25 (83,3 %)	12 (100 %)	5 (41,7 %)	42 (77,8 %)

V nadaljevanju smo anketirance prosili, da opišejo, katere dejavnosti so izvajali. V jesenskem delu pa anketirancev nismo posebej spraševali, ali dejavnosti izvajajo, saj je bil vprašalnik že zelo obširen in nam je zadostovala okvirna ocena iz pomladanskega dela ankete. Ker smo želeli dobiti predvsem vpogled v dogajanje ob ogledih filmov v šolah in vrtcih, smo jih samo prosili, da opišejo, na kakšen način so film vpeli v šolsko delo. Odgovori se delno prekrivajo z vprašanjem o pogovorih po filmu, kjer so strokovni delavci navajali zelo raznolike dejavnosti, zato pravo sliko dajeta združena odgovora. Vseeno navajamo nekaj izvlečkov:

pisanje spisa, risanje glavnih oseb, risanje, risanje na velik format, ustvarjanje, prebiranje slikanic in knjig, izdelovanje gibljivih slik, izlet z opazovanjem utripa narave, eksperimenti iz časopisnega papirja (se navezuje na vsebino filma), opis poti od vrtca do kina, izdelava mini kina, osnove animacije s pomočjo prejete knjižice Animirani film, premikanje figur z dvojno risbo in svinčnikom, izdelava stripa brez besedila, povzetek vsakega filmčka, risanje najljubšega prizora, razstava izdelkov, zapis obnove filma in opis glavnih oseb, medpredmetna povezava z družbo in naravo, delavnica Unicefa na temo beguncev in strpnosti, likovno ustvarjanje, pogovor po skupinah in frontalno, samostojno pripovedovanje,

povezovanje s predmetom spoznavanje okolja, ogled zemljevida, slik, posnetkov, reševanje spremljevalne knjižice iz Zbirke Kinobalon, individualni razmislek in zapis vtisov, delavnica o spletni varnosti z odlomki iz filma Safe.si, pisanje ocene filma, animiranje ročnih in prstnih lutk z vsebino ogledanega animiranega filma, oblikovanje soslednega stripa (zaporedje slik, ki bi se lahko oblikovale v film), izbira barv in tip glasbe, ki bi bil primeren za njihov film, risanje sebe v kinu, igra z lutkami.

Otroci so si film z zanimanjem ogledali, vsebina je bila zanimiva in se je dopolnjevala z gozdno tematiko, ki poteka v naši skupini.

Film se dotakne mnogih tem, ki se jih obravnava v tretjem razredu, tukaj so prikazana različna življenjska okolja, življenjski krog, ekologija, živalske vrste, letni časi ...

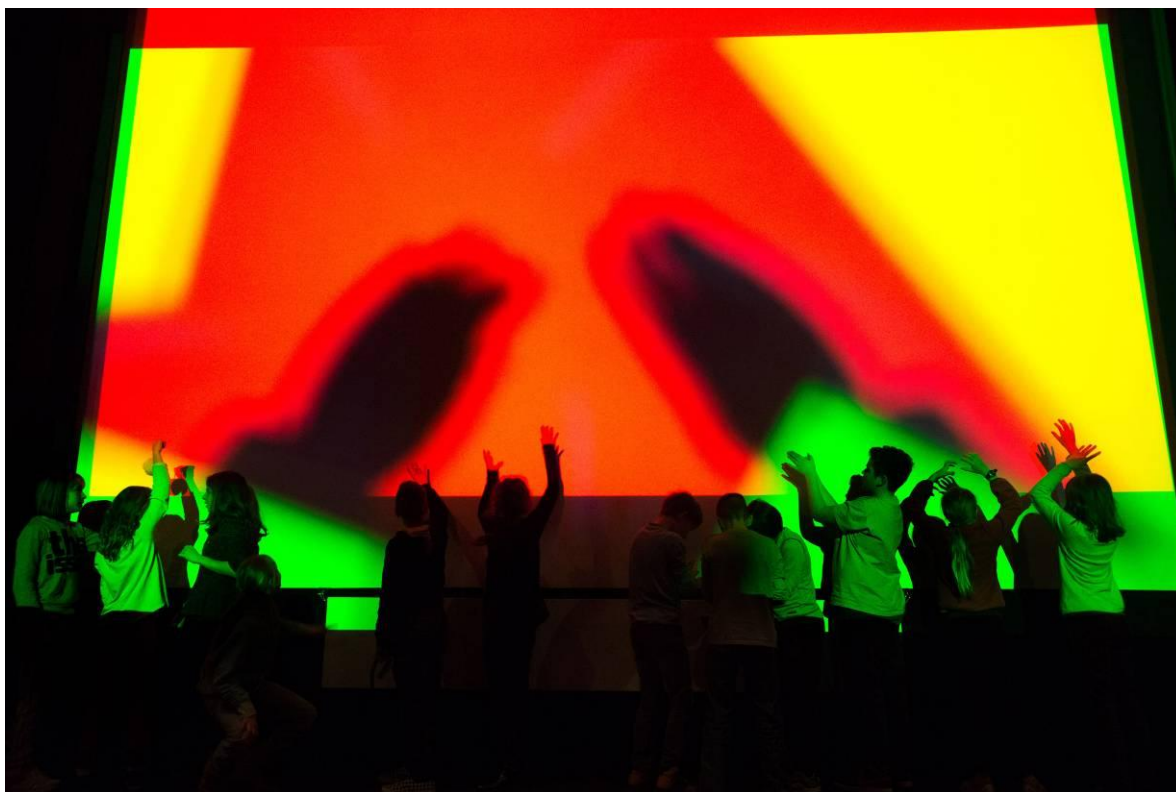
Otroci so razumeli poanto risanega filma, igrali so se besedno igrico ČE BI ... V pogovorih smo nadaljevali z zgodbo, ustvarili smo si nadaljevanko. Živalske like smo prenesli v človeške like, se pogovarjali o čustvih. Utrinek: »Zakaj pa bi bila vedno lisica kriva?« Risani film je bil otrokom zelo všeč, nekateri so pohvalili tudi glasbo.

»Ko je postala glasba ›drugačna‹ sem zapri oči.«

Pred ogledom filma sem učencem predstavila državo in okolje, iz katerega prihaja film. Učenci so si film ogledali mirno, v tišini. Na koncu so začeli spontano ploskati. V učilnici je sledil dolg pogovor, v katerem so učenci izražali svoja doživetja in razumevanje vsebine. Film se jih je čustveno dotaknil. Postavili so mi veliko vprašanj in izrazili zanimanje za podrobnosti. Nastali so tudi pisni odzivi, ki jih bom posredovala naknadno.

Mislím, da pripravljate zelo primerne in zanimive, aktualne vsebine, ki so lahko samostojno predstavljene ali pa kot podpora drugim vsebinam, ki jih obravnavamo v šoli. Vaše delo je opazno in med učitelji vsekakor cenjeno.

Program se mi zdi zanimiv. Všeč mi je, da imamo možnost, da si lahko filme ogledamo tudi v kinu in ne samo v šoli. Zelo dobro izkušnjo so dobili otroci, ko so lahko povprašali vse o filmu njegovega avtorja. Delavnice in film bi vključila v reden program za tretje razrede kot kulturni ali tehniški dan.

Perspektive programa Kinobalon – MOL generacije

Pomembnost različnih elementov filmske vzgoje

Zanimalo nas je, kateri od vseh elementov programa so za učitelje in vzgojitelje najpomembnejši: ali je to ogled filma v kinu ali morda v razredu, so to gradiva, delavnice ali pogovori ... Glede na to, da več kot tri četrtine anketiranih kot »pomembne« ali »zelo pomembne« ocenjuje vse elemente programa, je očitno, da bi oženje dejavnosti močno okrnilo celovitost programa. Kar 95 % anketiranih se zdi pomembno, da si **otroci film ogledajo v kinematografu** – še večjo težo dajejo v višjih razredih. Takoj zatem sledi **pogovor po filmu s strokovnjaki ali filmskimi pedagogi** (91 %). Ta je po pričakovanjih še pomembnejši pri starejših učencih, čeprav ga kot pomembnega štejejo tudi vzgojiteljice. Enako velja za **pogovor s filmskimi ustvarjalci** in **pedagoška gradiva** – z zahtevnostjo filmov narašča potreba po tem, da učitelji film podrobneje spoznajo in se nanj pripravijo. Za učitelje 3. razredov so nadpovprečno pomembne **delavnice animiranega filma** ter **pisno ali likovno izražanje ob filmu**. Zanimivo je tudi, da so **željo po vključitvi knjižic iz Zbirke Kinobalon**, ki so namenjene neposredno otrokom, izrazili tudi učitelji višjih stopenj, čeprav so te prvenstveno namenjene mlajšim in jih učenci 8. razredov le redko dobijo.

Tabela 16: Kako pomembno se vam zdi vključevanje različnih elementov filmske vzgoje v šolsko delo?

	VVZ	OŠ3	OŠ8	% zelo pomembno ali pomembno
	povprečna ocena			
ogled filma v kinematografu	4,4	4,8	4,9	95 %
pogovor ob filmu s strokovnjaki ali filmskimi pedagogi	4,1	4,6	4,8	91 %
pedagoška gradiva za učitelje	4,2	4,5	4,8	89 %
pogovor s filmskimi ustvarjalci	4,0	4,4	4,6	88 %
pisno ali likovno izražanje ob filmu	4,3	4,7	4,1	86 %
delavnice animiranega filma	4,4	4,5	4,0	83 %
knjižice za učence iz Zbirke Kinobalon	3,9	4,3	4,4	82 %
druge filmske delavnice	4,2	4,4	4,1	79 %
ogled filma v razredu	4,1	4,1	4,2	79 %
število odgovorov	23	29	23	75

Predlogi za dodatne dejavnosti

Ali so poleg naštetih elementov filmske vzgoje še kakšni, ki jih učitelji in vzgojitelji morda pogrešajo? Kljub posamičnim navedbam in idejam za obogatitev programa je splošen vtis, da so s ponujenim zadovoljni – takih je bilo tudi največ odgovorov. Vseeno izpisujemo nekaj idej in zapisov.

Predlagala bi le skupno delavnico na tematiko animiranega filma oz. krajšega filma. Super se mi zdi neposredni stik z avtorjem. To so dragoceni trenutki.

Morda kakšne praktične delavnice v Kinodvoru na tematiko gledanih filmov, vendar po premoru (boljša koncentracija otrok) – npr. če se navežem na kratke filme Andreja Zdraviča, bi lahko ustvarili kratek film z letenjem časopisnega papirja po prostoru (posneli bi otroke in bi si na platnu ta posnetek ogledali). Izdelava kratkega igranega filma.

Gledališče, izkušnja igranja.

Povezava filmske umetnosti z glasbeno umetnostjo.

Poustvarjanje vsebine: – sooblikovanje prizorov na osnovi močne sporočilnosti – igra vlog – likovno poustvarjanje v različnih likovnih tehnikah – zapis pesmi o risanki, ki jim je bila še posebej všeč – ustvarjalni gib.

Delavnice bi lahko izvedli večkrat na leto, saj so bile za otroke zelo zanimive in jim je vsebina predstavljala nekaj novega, kar je pritegnilo res veliko zanimanja in aktivnosti.

Zdi se mi, da vključujete resnično ogromno in da moramo najprej izkoristiti in spoznati to, kar že ponujate.

Brezplačnost kot dejavnik odločitve za vključitev v program

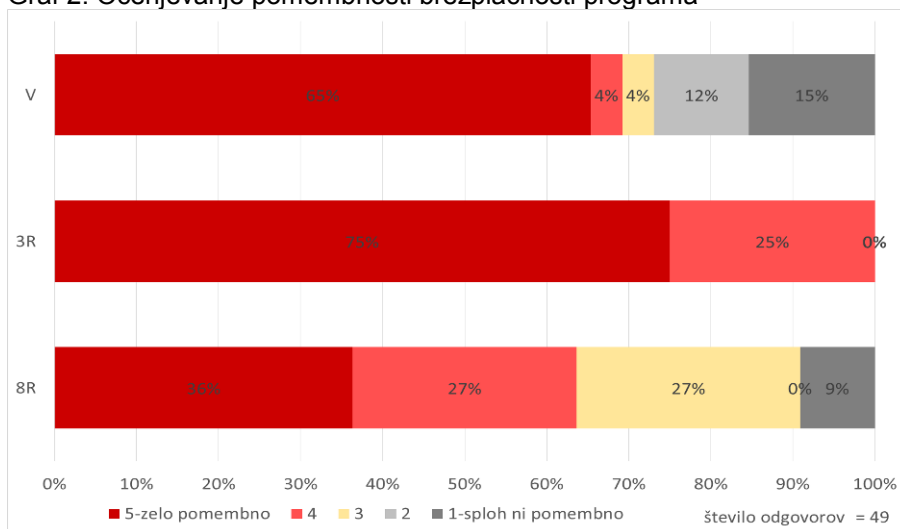
Kot smo pokazali na začetku poročila, sta najpomembnejša dejavnika pri odločitvah učiteljev in vzgojiteljev za vključitev v program Kinobalon – MOL generacije, da želijo v delo v šoli in vrtcu vključiti film, a tudi to, da je program brezplačen. Ker je brezplačnost nedvomno pomemben element programa, smo zato pogledali še, kakšne so razlike v ocenjevanju tega elementa med generacijami. (Gre za vprašanje, ki smo ga anketiranim zastavili ob začetku ankete: »Kako pomembni so bili spodnji razlogi pri vaši odločitvi za program filmske vzgoje?«

V spodnjem grafu je prikazan delež odgovorov pri elementu »ker je brezplačen« po starostnih skupinah.)

Med razlogi za odločitev v MOL generacije je brezplačnost kot zelo pomemben element ocenilo 75 % učiteljev

3. razredov in 65 % vzgojiteljev; nekoliko manjši, a vseeno večinski, pa je ta delež pri učiteljih 8. razredov.

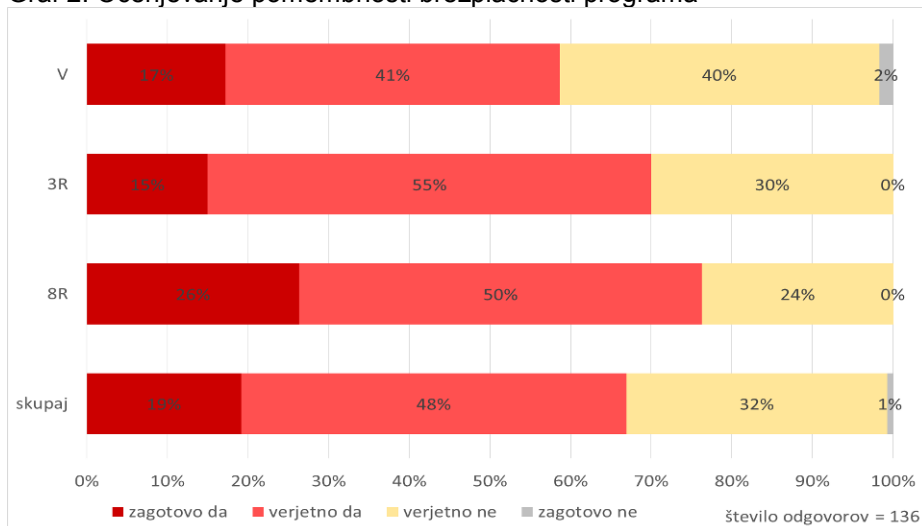
Graf 2: Ocenjevanje pomembnosti brezplačnosti programa

Ugotovitve potrjujejo tudi odgovori na ločeno vprašanje, ali bi se programa udeležili, če ta NE bi bil brezplačen. Približno dve tretjini vprašanih odgovarja, da bi se programa zagotovo ali verjetno udeležili – a le približno petina jih je o tem prepričana (zagotovo). Med odgovori skoraj ni takih, ki pravijo, da zagotovo na program NE bi prišli, kar si lahko razlagamo s tem, da med udeleženci programa prevladuje želja po nadaljnjem vključevanju filmske vzgoje ob hkratnem zavedanju, da je strošek pomemben dejavnik pri odločanju za udeležbo.

Verjetnost udeležbe narašča s starostjo. Največji potencialni osip se kaže med predšolskimi otroki, kjer bi – sklepamo – ogled v kinu v največji meri nadomestilo gledanje filmov v vrtcu samem.

Graf 2: Ocenjevanje pomembnosti brezplačnosti programa

Rezultati evalvacije kažejo, da strokovni delavci, ki so bili vključeni v MOL generacije, filmski vzgoji pripisujejo velik pomen; prav tako se jim zdi pomembno vključevanje različnih elementov – od priprave v razredu do ogleda v kinu, pogovorov s filmskimi pedagogi in ustvarjalci ter gradiv. Raznoverstnost elementov in dejavnosti, ki jih filmska vzgoja zahteva, zato kaže veliko potrebo po tem, da je učencem in otrokom brezplačno dostopen vsaj del tega. Rezultati tudi kažejo, da ogleda v kinu ne nadomešča ogled v razredu, saj je prav kinematografska izkušnja tista, ki jo strokovni delavci postavljajo na sam vrh zelenih dejavnosti. Zato je zelo pomembno, da vsaj del filmske vzgoje za izbrane generacije tudi v prihodnje ostane brezplačen.

Obisk kina in ogled kvalitetnega animiranega filma v kinu je bil za večino otrok iz naše skupine prvi in edini stik s kinom, zato sem zelo vesela, da imamo to možnost brezplačnega obiska in ogleda predstav. Otroci so bili navdušeni in film jim je bil zelo všeč, večkrat so se pogovarjali o vsebini in o posameznih likih iz filma.

Ker je to eden in edini ogled animiranega filma v njihovem predšolskem obdobju v okviru vrtca, smo z vsebino, organizacijo in izvedbo izjemno zadovoljni. Otrokom in spremljevalcem je bil film izredno všeč ter ga toplo priporočamo vsem našim vrstnikom in njihovim staršem.

Obisk kina je bil nekaterim otrokom prva izkušnja s kinodvorano, vsem pa veliko doživetje. Nekaj otrok je imelo s seboj denar za »kokice«. :)

Zelo smo veseli, da nam finančno omogočijo udeležbo pri izvajanju tovrstnih dejavnosti in se jim iskreno zahvaljujemo.

Če je zadeva brezplačna, je bolj dostopna, saj si nekateri starši težko privoščijo dodatne stroške.

V šoli smo omejeni glede števila plačljivih dejavnosti, zato nam vaša brezplačna toliko bolj ustreza. Super delate. Jaz sem navdušena, zato smo že toliko let z vami. Tudi otrokom je program izredno všeč.

Zdi se mi, da je program zelo dober in koristen za vse otroke. Filmi, ki jih ponudite, so zelo kvalitetni. Ogleda takšnih filmov večina staršev ne omogoči svojim otrokom, zato je pomembno, da jih organizirajo šole ali vrtci.

Še nekaj misli o programu

Ob koncu ankete smo strokovne delavce vprašali, ali bi želeli o programu povedati še kaj, česar jih nismo vprašali. Njihovi odgovori so poudarjali pomen programa Kinobalon – MOL generacije in izražali željo po nadaljevanju. Navajamo jih le nekaj.

Celoten program dela, ki nam ga ponujate, je odlično izpeljan. Zelo vesela sem, pa tudi ostali sodelavci, da nam vedno svetujete film, ki spodbuja razmišljanje pri učencih. Pohvalila bi vse, ki sodelujete pri spodbujanju filmske kulture. Učenci so bili navdušeni tudi s strokovno vodenim učenjem nastajanja animiranega filma.

Pomen programa MOL generacij je zelo velik, zato si želim, da z njim nadaljujete, saj učiteljem nudi široko paleto možnosti prikazati učencem različne tematike.

Na naši šoli smo veseli, ker nam vsako leto popestrite naš šolski vsakdan z dobro izbranim in predhodno lepo predstavljenim filmom. Vse skupaj je zelo strokovno, hkrati pa je prisoten še prijazen pristop.

Dobra organizacija, strokovno in zanimivo vodenje razgovora, ustrezna empatija.

Že več let se vračamo k vašim filmom, ki so izvrsten izbor za oblikovanje filmske kulture pri otrocih. Hvala.

Prvič smo se udeležili programa MOL generacij. Bilo je odlično.

Naša šola ima vključenih veliko učencev, ki se šele na ta način spoznajo s kvalitetnimi filmi in možnostjo, da se da ob filmu tudi pogovarjati, pa ne le o smešnih, temveč tudi o resnih stvareh. Ker je ta aktivnost brezplačna, na ta način finančno razbremenimo starše, obenem pa lahko ponudimo zares kvaliteten program, vsako leto ga nadgradimo tudi z animacijsko delavnico, ki je za vse otroke prvi stik s produkcijo animacij in verjamem, da jim ostane v lepem spominu. Hvala.

Zelo pohvalno, zelo poučno in dostopno. Korekten odnos, hiter odziv in prijaznost. Tako da sem navdušena in z veseljem se vidimo drugo leto. Otroci so narisali svoja občutja, vtise oz. doživetje, kar vam bomo naknadno poslali po pošti. /.../ Hvala še enkrat.

Program in izvedba programa Kinobalon ter delavnice Slon (brezplačen ogled kino predstave in delavnica izdelave optičnih igrač) sta odlična in si jih želimo tudi v bodoče.

Zahvaljujem se vam za odlično dopolnitev pouka in filmsko vzgojo.

Zaključek

V desetih letih izvajanja je bilo v program Kinobalon – MOL generacije vključenih **43.383** otrok in mladih. Skozi program Kinobalon – MOL generacije je otrokom v občini omogočen **brezplačen dostop do kakovostnega filma in kinematografske izkušnje trikrat v času šolanja: v obdobju tik pred vstopom v šolo ter v 3. in 8. razredu osnovne šole**. Skupno se je v desetih letih Kinodvorovega šolskega programa udeležilo 180.926 gledalcev, vseh programov za mlada občinstva pa 306.907 udeležencev. Strokovne delavce v šolah za obisk kina motivira predvsem želja po vključitvi filma v dejavnosti v šoli ali vrtcu ter zanimanje učencev za te dejavnosti. Velika večina anketiranih strokovnih delavcev (89 %) ocenjuje, da je vključevanje filmske vzgoje v šolsko delo »pomembno« ali »zelo pomembno«. Anketa med strokovnimi delavci potrjuje pomembnost dostopnosti programa z zagotavljanjem brezplačnosti za izbrane generacije otrok v občini. Čeprav program Kinobalon – MOL generacije predstavlja le del udeležbe v Kinodvorovem šolskem programu, pa so prav te izbrane generacije, ki se ga lahko udeležujejo brezplačno, pomembne za nadaljevanje kakovostnega, sistematičnega in trajnostno naravnane vključevanja filma v vzgojno-izobraževalno delo. Pomembno je, da to priložnost dobijo tudi naslednje generacije.

Osnovno poslanstvo MOL generacij je, da je kakovosten program filmske vzgoje dostopen vsem ljubljanskim predšolskim otrokom in šolarjem, saj filmska vzgoja pomembno prispeva k osebni rasti in estetskemu razvoju posameznika, še posebno otroka. Razumemo namreč, da **so otroci le v vrtcu in v šoli deležni enakih izhodišč in možnosti za učenje in vzgojo**, ne glede na to, iz kakšnih okolij prihajajo. Zato smo se odločili, da moramo otroke v program filmske vzgoje vključiti prav prek vzgojno-izobraževalnih ustanov, in jim omogočiti **sistematičen in trajen stik z umetnostjo, ki pa je lahko dosežen le v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana**. Občina lahko zagotovi dostopnost v finančnem smislu (za uporabnike brezplačen program) in sistematičnost (srečevanje s filmsko umetnostjo vsaj trikrat v času šolanja). Slednja je nujna, saj filmsko-vzgojna dejavnost ni enkraten dogodek, ampak je kontinuiran proces, ki se mora nadaljevati skozi leta otrokovega odraščanja. Prav tako pa sistematična naravnost projekta zagotavlja **enak kontinuiran proces vsem prihajajočim generacijam**.

S tovrstnim programom se filmska vzgoja postavlja ob bok drugim subvencioniranim večletnim programom v Mestni občini Ljubljana, ki dopolnjujejo redni šolski kurikulum z dejavnostmi, ki jih v šoli ali doma drugače ne moremo sistematično zagotoviti (tabori, plavanje idr.), so pa pomembni za otrokov razvoj.

Evalvacija programa Kinobalon – MOL generacije ni pomembna le z vidika ocenjevanja ustreznosti tega projekta: podrobnejša analiza namreč omogoča boljše razumevanje tudi drugih programov, ki jih izvajamo v Kinodvoru. Rezultate je moč uporabiti tudi širše, saj so iz zasnove elementov tega programa v veliki meri izhajali tudi vsi trije nacionalni programi filmske vzgoje v Art kino mreži Slovenije.

Projekt služi tudi kot vzorčni primer povezovanja med občino, kulturno ustanovo in izobraževalnimi ustanovami ter s tem nudi zgled pobudam po razširjanju kulturne in filmske vzgoje drugod. Program predstavljamo kot primer dobre prakse na številnih strokovnih seminarjih doma in v tujini, tako zaposleni v Kinodvoru, kot predstavniki Mestne občine Ljubljana ter Ministrstva za kulturo RS (Nataša Bucik, nacionalna koordinatorica za kulturno-umetnostno vzgojo) in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS (Nada Požar Matijašič, Urad za kakovost in razvoj izobraževanja).